

نقد اجمالی بر طرح مجلس در اصلاح قانون مبارزه با مواد مخدر

«بهبود یا چالش»

مقدمه:

روز چهارشنبه سوم آذر ماه ۱۳۹۵ طرحی از سوی نمایندگان محترم مجلس در صحن علنی مطرح و یک فوریت آن با ۱۴۷ رای موافق و ۲۱ رای مخالف و چهار رای ممتنع از مجموع ۱۹۵ نماینده حاضر یک فوریت آن رای آورد.

طرح مزبور به شرح ذیل می‌باشد:

عنوان طرح: طرح الحاق یک ماده به قانون مبارزه با مواد مخدر

موضوع طرح: ماده واحده:

یک ماده به شرح ذیل به عنوان ماده ۴۶ به قانون مبارزه با مواد مخدر الحاق می‌گردد:

مرتکبین جرائم مرتبط با مواد مخدر در موارد ذیل مفسد فی الارض محسوب شده و در سایر موارد که اعدام یا حبس ابد در نظر گرفته شده است به بیش از بیست و پنج سال تا سی سال حبس درجه یک محکوم می‌گردند:

الف. مواردی که مباشر جرم یا حداقل یکی از شرکاء حین ارتکاب سلاح گرم همراه داشته یا سلاح سرد یا گرم کشیده باشد.

ب. مواردی که مرتکب بر اساس ماده ۱۸ قانون یا ماده ۱۳۰ قانون مجازات اسلامی سردسته گروه مجرمانه سازمان یافته باشد.

پ. مواردی که مرتکب سابقه محکومیت به اعدام یا ده سال حبس و بیش از آن یا گذراندن حداقل پنج سال حبس به علت ارتکاب جرائم موضوع قانون مواد مخدر را داشته باشد.

ت. ساخت یا تولید یا وارد کردن مواد موضوع ماده هشت این قانون به کشور مشروط به آنکه بیش از کیلوگرم باشد.

تبصره: در مورد جرایم موضوع این قانون که حبس بیش از دو سال دارد، مرتکب الزاماً باید حداقل مجازات قانونی را طی کند کمتر از این مدت، بجز تبصره ماده ۳۸ این قانون، مشمول معافیت، تخفیف، تبدیل، آزادی مشروط، مرخصی از زندان و سایر نهادهای ارفاقی نخواهد شد. در صورتی که حکم به مجازات بیش از حداقل مجازات قانونی باشد، دادگاه می‌تواند بخشی از مجازات حبس را پس از گذراندن حداقل مجازات قانونی به مدت ده تا پانزده سال تعلیق کند. و این قانون شامل دارندگان محکومیت قطعی فعلی نیز می‌شود.

در موافقت طرح ارائه شده آمده است:

- ۱- در شرایط کنونی بخش عمده‌ای از اعدام‌ها مربوط به قاچاق مواد مخدر است که متأسفانه کشورهای غربی و بین‌المللی از این مسئله استفاده سیاسی می‌کنند که این موضوع هزینه کلانی را برای کشور به دنبال دارد.
- ۲- در شرایط کنونی طبق قوانین پرونده مجرمان محکوم به اعدام در شعب دیوان عالی کشور با حضور مشاوران مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرد و یک فرآیند بسیار گسترده دارد؛ اما در بحث احکام اعدام قاچاقچیان مواد مخدر این فرآیند وجود ندارد و حکم این افراد پس از تایید دادستان اجرایی می‌شود این در حالی است که

آنهایی که محکوم به اعدام می شوند به مفهوم واقعی قاچاقچی نیستند بلکه قاچاقچیان اصلی افرادی هستند که در هتل های آنکارا و اسانبول [استانبول] این مسائل را مدیریت می کنند.

۳- اجرای این همه حکم اعدام قاچاقچیان چه نتیجه ای داشته؟

۴- کشورهای دیگر همانطور که مجازات قاچاق مواد مخدر را سنگین کرده اند در راستای آن کار علمی نیز صورت گرفت و بین قاچاقچی و معتاد فاصله ای را ایجاد کردند اما در ایران از پس از انقلاب که موضوع کوبین مواد حذف شد عملاً معتاد را به قاچاقچیان سپردیم.

۵- برای تدوین این طرح اقدامات تحقیقاتی گسترده ای صورت گرفته البته باید در رابطه با اظهارات افراد بگویم که این طرح به معنای حذف اعدام قاچاقچیان مواد مخدر نیست و ما با تدوین این طرح به دنبال تشویق قاچاقچیان نیستیم بلکه به دنبال تشدید مبارزه با قاچاق سازمان یافته مواد مخدر و افرادی که به صورت سازمان یافته و مسلحانه فعالیت می کنند، هستیم.

۶- در شرایط کنونی حدود ۵ هزار نفر در نوبت اعدام قرار دارند که ۹۰ درصد آنها برای اولین بار حامل مواد مخدر بودند که سن این افراد بین ۲۰ تا ۳۰ سال است از طرفی دیگر ما نیز معتقد هستیم که مرتکبان جرایم مواد مخدر مفسد فی الارض هستند اما کسانی که سردرسته این قاچاقچیان بوده باید اعدام شود.

نقد اجمالی

بازنگری در قوانین و مقررات برای بهبود روند امور لازم و ضروری و لازمه آن نیز ارزیابی و بررسی های کارشناسی و تحقیقات مستند علمی است.

با نگاهی اجمالی به طرح ارائه شده می توان گفت: نه از لحاظ علمی و محتوایی قابل قبول است نه نقطه نظر کارشناسانه در خور توجه ای دارد. به نظر می رسد، بیشتر تحت تاثیر احساسات و فضا سازی رسانه ای و فشارهای خارجی بدون تامل و سَرسَری تدوین و در دستور قرار گرفته است، زیرا با انطباق طرح ارائه شده با اهداف مطرح شده از سوی موافقان نه تنها این اهداف محقق نیست بلکه در مواردی نتیجه طرح بر خلاف آنها است!

در نقد طرح و دفاعیات موافقین آن به طور اختصار موارد زیر مطرح می گردد:

نقد دفاعیات موافقان

در جلسه مجلس محترم شورای اسلامی در دفاع از طرح تقدیمی مدافعان محترم دلایلی را اظهار نموده اند که قابل توجه است.^۲

در دفاع از طرح آمده است «در شرایط کنونی بخش عمده ای از اعدام ها مربوط به قاچاق مواد مخدر است که متأسفانه کشورهای غربی و بین المللی از این مسئله استفاده سیاسی می کنند که این موضوع هزینه کلانی را برای کشور به دنبال دارد».

هر چند بخش عمده ای از اعدام های کشور بواسطه جرایم مواد مخدر می باشد؛ ولی مدافع محترم در این عبارت به استفاده سیاسی کشورهای غربی از این موضوع اشاره دارند که البته اگر این موضوع ملاک تصمیم گیری است بسیاری از موضوعات دیگر هم مورد استفاده سیاسی می باشد، چه انرژی هسته ای و چه دیدگاه انقلاب اسلامی و ارزش های آن پس باید توجه کرد که چنین رویکردهایی به طور قطع مناسب مراجع تصمیم گیری، آن هم در سطح مجلس محترم شورای اسلامی نمی باشد البته به طور حتم هم نیست.

باید به این نکته توجه کرد که کشورهای معاند با جمهوری اسلامی ایران و عوامل آنها که عنادشان مشخص است هیچ‌گاه نظر خیری برای مردم این مملکت نداشته‌اند. بنابر این آیا نمی‌تواند این فشارها برای این منظور باشد که حداقل عامل بازدارندگی پخش و شیوع بیشتر مواد مخدر و روان‌گردان‌ها در ایران حذف گردد؟

آیا رفتار این کشورهای به اصطلاح مدافع حقوق بشر چگونه قابل توجیه است؟ اگر امروزه آنها دایگان مهربان‌تر از مادر هستند به جای مداخله در امور داخلی ایران، برای حل مشکل اساسی کشت و تولید مواد مخدر افغانستان که در آن حضور دارند، اقدام عملی و جدی داشته باشند؟ آنچه مسلم است آنها نه تنها این مشکل اساسی را حل نکرده‌اند بلکه در مواردی به عنوان تسهیل کننده نیز عمل کرده‌اند.

در خصوص هزینه‌های کلان اعدام، مصداق و موردی از سوی مدافعان محترم طرح اشاره نشده است. اگر هدف طراحان در نظر گرفتن «منافع اجتماعی» است و نه «دفاع اجتماعی»؛ در این نگرش به دو سوی کفه باید توجه داشت. به طور قطع مجازات اعدام دارای عوارضی است ولی گسترش بیشتر پخش و شیوع مواد مخدر و روان‌گردان در کشور چه هزینه‌هایی دارد (ده‌ها هزار میلیارد ریال هزینه اقتصادی، روزانه ۸ مرگ و میر، ۵۰ درصد طلاق، شهادت نیروها، کودک‌آزاری‌ها، همسرآزاری‌ها، سوء استفاده از دختران و زنان، و...) چه میزان تفاوت حاصل می‌شود؟ آیا صحیح است که یک شخص به دلیل مشکلات فردی و خانوادگی کاشنانه و زندگی سایر افراد جامعه را به خطر بلکه در آن آتش بی‌اندازد؟

اگر وجود مجازات اعدام هر چند ناچیز مانع برای گسترش بیشتر پخش و شیوع مواد مخدر و روان‌گردان در کشور و کاهش هزینه‌های ناشی از آن بشود، چرا مورد توجه قرار نگیرد؟ البته طراحان نیز بر اثر بخش بودن این مجازات اذعان داشته و در صدد حذف کامل آن نیستند!

در دفاع از طرح آمده است: «در شرایط کنونی طبق قوانین پرونده مجرمان محکوم به اعدام در شعب دیوان عالی کشور با حضور مشاوران مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرد و یک فرآیند بسیار گسترده دارد اما در بحث احکام اعدام قاچاقچیان مواد مخدر این فرآیند وجود ندارد و حکم این افراد پس از تایید دادستان اجرایی می‌شود»

مدافع محترمی که سابقه کار قضایی دارد و همچنین چند دوره متوالی هم در مجلس محترم حضور فعال دارد؛ عنایت ندارند که به موجب ماده ۵۷۰ قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲/۱۲/۴ در حال حاضر رسیدگی به جرایم مواد مخدر به مانند سایر جرایم می‌باشد زیرا ماده‌ی ۳۲ قانون مبارزه با مواد مخدر مصوب سال ۱۳۶۷ نسخ شده است، آیا این نوع دفاع مصداق بارز مغالطه در بحث نیست؟

در دفاع آمده است: «اجرای این همه حکم اعدام قاچاقچیان چه نتیجه‌ای داشته؟»

اگر منظور از این عبارت نداشتن نتیجه است، برای این ادعا مستند علمی و تحقیقی‌ای مبتنی بر شرایط کشور ارائه نشده بلکه در مقابل نیز نظرات مخالف است.

برای نمونه به برخی نظرات مخالف اشاره می‌شود:

✓ سخنان رئیس پلیس مبارزه با مواد مخدر: «وی در خصوص اصلاح قانون مبارزه با مواد مخدر و پیشنهاد حذف اعدام از مجازات قاچاقچیان واسطه مواد مخدر در مجلس، گفت: به طور حتم اجرای اعدام در کاهش مصرف مواد مخدر و جلوگیری از قاچاق آن تاثیر مهمی دارد، ضمن اینکه طبق بررسی‌ها و پژوهش‌های صورت گرفته توسط کارشناسان تاثیرات مثبت اعدام‌ها مشخص شده است، منتها برای تاثیرگذاری بیشتر اعدام‌ها باید به موقع اجرا شود؛ یعنی اعدامی که پس از چند سال از ارتکاب جرم اجرا می‌شود، به طور حتم تاثیرگذاری کافی را بر سایر قاچاقچیان ندارد.

رئیس پلیس مبارزه با مواد مخدر ناجا با بیان اینکه مخالف حذف اعدام از مجازات قاچاقچیان مواد مخدر هستیم، افزود: تا زمانی که شرایط کشور فوق‌العاده است و در همسایگی ما کشور افغانستان وجود دارد که حجم بسیاری از مواد مخدر را وارد کشور می‌شود بحث اعدام باید همچنان اجرا شود البته برای انتقال و قاچاق حجم خاصی از مواد مخدر بحث اعدام اجرایی می‌شود.»^۳

✓ **سخنان معاون محترم اول قوه قضائیه و سخنگوی قوه قضائیه:** «معاون اول قوه قضائیه با اشاره به کشفیات مواد مخدر در مهر ماه گفت: در مهر ماه بیش از ۱۰ تن انواع مواد مخدر در کشور کشف شده است که این عدد توسط دادستان‌های ۳۱ استان به ما گزارش شده است که از این ۱۰ تن ۹ تن آن تریاک ۴۹۱ کیلوگرم هروئین و الباقی از سایر مواد مخدر بوده است. حجت‌الاسلام والمسلمین محسنی اژه‌ای توضیح داد: طبیعی است که از این میزان که کشف می‌گردد، چند برابر آن یعنی ۳ یا ۴ و حتی ۵ برابر آن در کشور وجود دارد و اگر این مقدار کشف شده، توزیع شود، مشکلات فراوانی برای مردم و خانواده‌ها ایجاد می‌کند؛ لذا مردم و خانواده‌ها نسبت به این موضوع حساس باشند و با دستگاه‌های مربوطه همکاری کنند تا افراد دست‌اندرکار مواد مخدر دستگیر شوند تا خود و خانواده‌هایشان گرفتار آن نشوند.

سخنگوی دستگاه قضا گفت: کسانی که می‌گویند اعدام در مورد مبارزه با مواد مخدر جواب نداده است، با توجه به این آمار چه می‌خواهند بگویند؟ البته ما هم می‌گوییم که همه نباید اعدام شوند، اما حرف ما این است که این افراد اگر اعدام نشوند، چه اتفاقی می‌افتد؟

معاون اول قوه قضائیه تصریح کرد: از سال‌ها پیش، قرار بود کارهایی در خصوص مبارزه با قاچاق مواد مخدر صورت گیرد که یکی از آنها در نظر گرفتن مجازات اعدام بود. از سال ۷۶ که قانون مربوطه تصویب شد، قرار بوده است اردوگاه‌هایی ساخته شود تا افراد به آنجا منتقل شوند. از آن زمان تا سال ۸۹ که این قانون اصلاح شده است، قرار بوده است در جهت درمان معتادان کارهایی انجام شود که انجام نشده است. قرار بود همه دست‌بکار شوند تا این افراد در جهت ترک اعتیاد اقدام کنند؛ بنابراین یک مجموعه اقدامات قرار بوده انجام شود که یک کار آن مجازات و اعدام بوده است. لذا باید پرسید آیا همه آن مسائل انجام شده است یا خیر؟ اگر اعدام حذف شود، چه می‌شود؟ آیا مشکل قاچاق مواد مخدر درست می‌شود و یا اگر مثلاً همه به ۱۵ سال زندان محکوم شوند، آیا کار درست می‌شود؟ باید گفت در قرن‌های متوالی در کشورهای مختلف مجازات بوده و هست؛ اما باید پرسید که از مجازات چه تاثیری می‌خواهیم و اگر اصلاً تاثیری نداشته، آن زمان باید فکری کرد.^۴

✓ **دادستان عمومی و انقلاب صومعه‌سرا:** «به طور متوسط در سال، بیش از هزاران نفر در اثر سوء مصرف مواد مخدر و روان‌گردان جان خود را از دست می‌دهند و این تعداد از قربانیان علاوه بر هزاران معتادی است که به مرور در اثر عوارض ناشی از اعتیاد جان خود را از دست می‌دهند صرف نظر از تلفات انسانی، با اضافه کردن جنایت‌ها و قتل‌هایی که در اثر مصرف مواد مخدر و روان‌گردان به طور مستقیم یا غیرمستقیم اتفاق می‌افتد تنها اگر همین تعداد تلفات انسانی ناشی از سوء مصرف مواد مخدر در کشور را در نظر بگیریم تعداد محدود قاچاقچیان که مجازات اعدام در مورد آنها اجرا شده در مقابل آن عدد ناچیز است. میرحسینی گفت: بی شک برای انتخاب مجازات هر جرمی به تناسب جرم و مجازات به لحاظ اهدافی که مجازات‌ها به دنبال دارند توجه ویژه مبذول می‌شود.

دادستان صومعه‌سرا تصریح کرد: همانطوریکه می‌دانیم مجازات‌ها سه هدف عمده و اساسی همچون ترساندن، سزادادن و بازسازگار کردن را دنبال می‌کنند، در نظر حقوقی مجازات اعدام از مجازات‌های پیش‌بینی از سوی قانون‌گذار است و طبق نظر بازدارندگی نه فقط مرتکب را از ارتکاب جرم باز می‌دارد بلکه دیگران نیز با عبرت گرفتن از ارتکاب جرم مستوجب اعدام خودداری می‌کنند.

وی در پایان خاطرنشان کرد: اگر قاچاقچیان مواد مخدر احساس امنیت کنند، جان بسیاری از افراد جامعه به خاطر می‌افتد و این ترس از مجازات اعدام که باعث حیات و امنیت کنند جامعه می‌شود، امام علی (ع) در حکمت ۳۱۴ در نهج‌البلاغه می‌فرماید: ردوا الحجر من حیث جاء فان الشر لا يدفعه الا الشر: سنگ را از همان جا که آمده بازگردانید، چرا که شر و بدی را جز با (همان) شر و بدی نمی‌تواند دفع کرد.^۵

✓ **امام جمعه اصفهان:** «بنده معتقد هستم اگر این امکان فراهم شود باید در ابتدا قاچاقچیان مواد مخدر را در اردوگاهی مورد تربیت قرار دهیم و اموال آنها را مصادره کنیم که اگر در رفتار خود تجدیدنظر کرده‌اند نسبت به کاهش مجازات اعدام آنها وارد عمل شویم در غیر این صورت آنها باید طبق قوانین شرع و با توجه به حکم محاربه اعدام شوند. وی افزود: قاچاقچیان مواد مخدر طبق قوانین جمهوری اسلامی ایران که منطبق با شرع اسلام است مفسد فی‌الارض محسوب می‌شوند از این رو براساس این قوانین می‌توان آنها را اعدام کرد البته قطعی بودن این حکم بنا بر نظر حاکم شرع است. امام جمعه اصفهان تصریح کرد: بنده معتقدم علاوه بر اینکه باید قاچاقچیان مواد مخدر مورد مجازات قرار گیرند معتادانی که امکان بازگشت آنها از مواد مخدر وجود ندارد نیز باید مجازات شوند تا جامعه نسبت به گسترش مواد مخدر ایمن شود.

آیت‌الله طباطبائی نژاد خاطر نشان کرد: دستگاه‌های اجرایی باید معتادان را در نهادهای مختلف شناسایی و در جهت درمان آنها وارد عمل شوند اما اگر اینگونه اقدامات آنها ثمری نداشت باید در راستای اخراج اینگونه افراد از نهادهای دولتی اقدامات لازم را انجام دهند.

وی تاکید کرد: برخورد همراه با تعیین مجازات برای قاچاقچیان امری ضروری است و باید اقداماتی صورت گیرد تا الزامات لازم برای برخورد با قاچاقچیان و ممنوعیت آنها از خدمات اجتماعی فراهم شود.

امام جمعه اصفهان در پایان اظهار کرد: برخورد با قاچاقچیان مواد مخدر و تعیین مجازات اعدام برای آنها طبق قوانین شرع است.^۶

✓ **دادستان عمومی و انقلاب لرستان:** «باید با سوداگران مرگ و قاچاقچیان مواد مخدر که سعی در نابودی و تباهی بنیان‌های خانواده دارند بنابر قانون فعلی یعنی قانون مبارزه با مواد مخدر برخورد قاطعانه صورت گیرد. رازانی ادامه داد: باید با کسانی هم که خرده فروشی می‌کنند و در واقع به نوعی کمک حال سوداگران کلان هستند، در حد قانون فعلی برخورد قاطع صورت گیرد.

این مقام قضایی افزود: البته بدیهی است که مجازات خرده فروشان همواره متفاوت از مجازات عمده فروشان قاچاق مواد مخدر است؛ اما باید با آنها هم برخورد جدی کرد؛ زیرا آنها هم در سطح خود اقدام به آلوده کردن جوانان کشور می‌کنند.

دادستان عمومی و انقلاب لرستان در ارتباط با اتهام نقض حقوق بشر به ایران توسط کشورهای غربی به دلیل اعدام قاچاقچیان مواد مخدر گفت: امروز ممکن است بحث اعدام قاچاقچیان مواد مخدر بهانه و دست مایه‌ای برای اعمال فشار به ایران باشد، ولی فردا اگر فرضاً این قانون اصلاح شد موضوع دیگری را بهانه کرده و از آن به عنوان یک حربه سیاسی استفاده می‌کنند. وی عنوان کرد: همان گونه که مقام معظم رهبری بیان کردند این بحث‌ها دستاویز سیاسی برای کشورهای غربی است و هر بار به طریقی سعی دارند به جمهوری اسلامی ایران فشار وارد هستند.^۷

✓ **مشاور معاون اول قوه قضائیه:** «علت و توجیه پیشنهادکنندگان اصلاح قانون این است که مجازات‌ها و محکومیت‌های اعدام قاچاقچیان مواد مخدر در سال‌های گذشته تاثیری در روند مبارزه نداشته است و باعث کنترل یا کاهش قاچاق مواد مخدر و آسیب‌های وارده نشده است، درحالی که این ادعا غیرکارشناسی بوده و تایید نمی‌شود.

مشاور معاون اول قوه قضائیه به ادعاهای مطرح شده در این زمینه اشاره کرد و ادامه داد: اول اینکه ادعای بی تاثیر بودن مجازات اعدام در سال‌های گذشته متکی به هیچ گونه بررسی و ارزیابی کارشناسی و مستند نیست، بلکه شواهد عینی متعدد خلاف این امر را اثبات می‌کند. مانند اینکه عدم شمول تبصره بند ۶ ماده هشت قانون مبارزه با مواد مخدر قاچاقچیان که مرفین را به بعضی از شهرها و استان‌های غربی کشور قاچاق می‌کردند و از آن طریق با اسید وارداتی مرفین را به هروئین تبدیل می‌کردند با شمول بند ۶ قانون و لحاظ حکم اعدام برای این قاچاقچیان به نحو قابل توجهی در کاهش قاچاق مرفین به آن شهرها و تولید و تبدیل مرفین به هروئین موثر واقع شد.

ذبحی بیان داشت: مورد دیگر اصلاح ماده هشت قانون در سال ۸۹ و شمول مجازات‌های ماده هشت بر موارد روان‌گردان مانند شیشه بود با توجه به اینکه اصلاح ماده هشت، قانون مجازات قاچاق مواد روان‌گردان مانند شیشه را در ردیف هروئین، مرفین و موارد مشابه آن قرارداد و در نتیجه مجازات‌هایی چون اعدام و حبس ابد برای قاچاقچیان شیشه منظور شد و همین اقدام باعث کنترل روند رو به افزایش و خطرناک تولید شیشه در سطح کشور شد، تا آنجا که تولید شیشه در کشور تحت کنترل در آمده و باعث افزایش قیمت آن گردید .

وی اضافه کرد: به طوری که روند تولید و صدور شیشه از کشور به سایر کشورها به واردات آن از کشورهای افغانستان و پاکستان تغییر یافت. در واقع افزایش مجازات جرم شیشه و تعیین مجازات‌های سنگین حبس ابد و اعدام برای قاچاقچیان آن چنان تاثیری در کنترل و مقابله با این نوع جرم ایجاد کرد که روند تولید غیرقابل کنترل و روبه تزاید کارگاه‌های تولید شیشه تحت کنترل قرار گرفت و کاهش تولید شیشه و افزایش هزینه جرم قیمت شیشه تولید شده در کشور را افزایش داد به گونه ای که با گران شدن شیشه صدور آن به خارج مرقون به صرفه نبوده و همین امر باعث توقف صدور آن و به علاوه واردات شیشه از کشورهای افغانستان و پاکستان شد در حقیقت تعیین مجازات‌های شدید اعدام و حبس ابد برای قاچاق شیشه و بالا رفتن این جرم از رشد فزاینده تولید و ساخت شیشه در کشور جلوگیری کرد و باعث شد کشورهای همسایه مانند افغانستان و پاکستان به تولید شیشه اقدام کنند.

مستشار دیوان عالی کشور اظهار کرد: اینکه پیشنهاد اصلاح سریع قانون و کاهش مجازات‌های سنگین مانند اعدام شده است از این جهت دارای اشکال است که عوامل موثر در مبارزه با قاچاق مواد و کاهش آسیب‌های آن متعدد و مختلف است و باید مجموع سیاست‌های پیشگیرانه و مقابله با ورود، عرضه و توزیع و تولید مواد مبتنی بر سیاست‌های کلی نظام ابلاغ شده از سوی مقام معظم رهبری در سال ۱۳۸۵ باید مدنظر قرار بگیرد، در واقع مجموع سیاست‌های پیشگیری، درمان، کاهش آسیب، کنترل مرزها، جلوگیری از ورود، محل جابجایی و توزیع مواد در کشور، کنترل پیش‌سازهای تولید مواد و جلوگیری از تولید یا ورود آنان به کشور و سایر اقدامات مقابله‌ای برای مبارزه با قاچاق مواد ضروری است.

وی یادآور شد: درحالی که صرفاً یکی از عوامل متعدد مبارزه با قاچاق مواد و قاچاقچیان اعمال مجازات و آن هم اعدام است، نمی‌توان با نادیده گرفتن سایر عوامل موثر در کنترل قاچاق مواد، صرف مجازات آن هم اعدام را ملاک قرار داد؛ چراکه سایر اقدامات مبارزه و عملیات‌ها برای پیشگیری، درمان و کاهش آسیب و اجرای صحیح مجازات‌های مالی و حبس در مبارزه و کنترل قاچاق مواد مخدر نقش داشته است. در نتیجه نمی‌توان بدون در نظر گرفتن سایر عوامل موثر در پیشگیری و مبارزه، صرف مجازات اعدام را ملاک قضاوت قرار داد.

ذبحی ادامه داد: قطعاً لازم است سایر عوامل در میزان اجرا و تاثیر آنها در نظر گرفته شود. الزاماً هیچ‌کسی با مجازات شدید اعدام موافق نیست و هرگاه بتوان با اتخاذ تدابیر قانونی مناسب با هر عملی و مجازات‌های جایگزین کیفر اعدام را کاهش داد قطعاً مورد قبول و پذیرش همه مسئولان ذیربط خواهد بود.

مشاور معاون اول قوه قضائیه تصریح کرد: در حال حاضر اقدام عجولانه در اصلاح قانون و کاهش یا حذف بعضی از مجازات‌ها بدون آنکه از سوی گروهی از متخصصان و کارشناسان اهل فن و با تجربه ابعاد مختلف مبارزه در سالهای گذشته بررسی شود و بدون انجام کارشناسی به طور قطع اصلاح عجولانه قانون به کیفیت موجود دارای آسیب جدی به مبارزه است و این اقدام مشابه آن است که بدون بررسی دریچه‌های یک سد باز شود و باعث تخریب شهرهای در مسیر گردد. در حالی که هرگونه اقدام در این موارد نیازمند بررسی کارشناسی و رعایت احتیاط‌ها و ملاحظات فنی و تخصصی است.

وی ادامه داد: قطعاً اصلاح و کاهش مجازات‌های قانون بدون برنامه و کارشناسی دقیق باعث آسیب‌هایی خواهد شد که در آینده جبران آن با هیچ قانون و ابزاری ممکن نیست.

مشاور معاون اول قوه قضائیه بیان داشت: از آنجایی که هرگونه کاهش مجازات‌ها حتی در حد شایعه آن باعث تاثیر قابل توجه بازار قاچاق مواد و دستمزدهای حاملان مواد و هزینه‌های قاچاق قیمت دارد و درآمد قاچاقچیان می‌شود به طوری که شایعات مربوط به حذف مجازات اعدام یا کاهش آن بر روند قاچاق و مبالغ و هزینه‌های حمل و قیمت‌های تاثیر گذاشته است و باعث جسارت و جرأت قاچاقچیان در مواد شده است و طی ماههای گذشته محموله‌های سنگین یک یا چند تنی موارد کشف می‌شود که نشان دهنده گسترش فعالیت قاچاقچیان شده است به همین ترتیب هر گونه مساعدت با قاچاقچیان مواد و کاهش مجازات‌های نتیجه مستقیم در افزایش میزان قاچاق مواد و وزن و حجم آنها، کاهش دستمزدهای اجیر شدگان و حاملان مواد و در نتیجه افزایش درآمد قاچاقچیان عمده و مافیای مواد مخدر می‌شود.

وی یادآور شد: توصیه به قانونگذاران این است که به کاهش صرف یک مجازات توجه نکنند بلکه لازم است در هر تغییر در قانون، مجازات‌های جایگزین آن به طوری که اثر بازدارندگی داشته باشد منظور و تصویب شود و ضمن آن سایر اقدامات بازدارنده برای آن مد نظر قرار گرفته شود.

ذبحی افزود: در حالی که قانون مبارزه با مواد مخدر دارای موارد متعدد ابهام، اجمال و ایراد است اقتضا دارد که قانون‌گذار قبل از هر چیز با اصلاحات ضروری، ابهام‌های قانون که باعث اختلاف رویه بین قضات کشور و اشکال در رسیدگی‌ها شده است را اصلاح کند.

مشاور معاون اول قوه قضائیه تصریح کرد: افزون بر آن اصلاحات ضروری به قانون از جمله مصادره اموال قاچاقچیان است در حالی که یکی از مهمترین عوامل موثر در مبارزه با قاچاقچیان و قاچاق مواد است قاچاق مواد ضربه به بنیان‌های مالی و ضبط و مصادره اموال و درآمدهای فراوان قاچاقچیان می‌باشد با اصلاح قانون در سال ۸۹ و محدود کردن مصادره اموال به (اموال ناشی از همان جرم) این قسمت از مبارزه با مشکل مواجه شده است از آنجا که برای مبارزه با قاچاق مواد و درمان و کاهش آسیب معتادان هزینه‌های فراوانی مورد نیاز است که تامین آن از عهده نظام و ستاد مبارزه با مواد مخدر خارج است، لازم است با اصلاح قانون و مصادره اموال قاچاقچیان و همچنین پیش‌بینی مقررات خاص ارزشیابی و مقابله با آن درآمدهای ناشی از آن به امر مبارزه و درمان اختصاص یابد آنچه نهایتاً مورد پیشنهاد و تاکید است اصلاح قانون پس از کارشناسی و مبتنی بر بررسی-

های کارشناسی باشد، کاهش مجازات‌ها در حد محدود و مقید به زمان مشخص و قابل تجدید نظر بر اساس نتایج اجرایی آن باشد.^۸

✓ **عضو حقوقدانان شورای نگهبان:** «عضو حقوقدانان شورای نگهبان تاکید کرد: مسئله قاچاق وقتی که جنبه براندازی پیدا می‌کند و در یک جامعه به صورت گسترده اتفاق می‌افتد و قاچاقچی با سلاح و تجهیزات نظامی در این امر وارد عمل می‌شود بدون شک پیگیری‌ها و مجازات خاص خود را می‌طلبد. سوادکوهی تصریح کرد: یکسری مسائل در حیطه موضوع قاچاق موادمخدر را نمی‌توان با موضوع یک قاچاقچی مواد مخدر که برای امر معاش خود این کار را انجام می‌دهد مقایسه کرد. وی با بیان اینکه مراحل و مدارجی در موضوع قاچاق موادمخدر وجود دارد افزود: بدون شک برای بررسی این موضوع باید به این موارد اهتمام کرد زیرا حکم محاربه در مواردی صدق می‌کند که نمی‌توان از آنها اجتناب کرد. عضو حقوقدانان شورای نگهبان تصریح کرد: بنده معتقدم اگر مجلس به موضوع قاچاق مواد مخدر ورود پیدا می‌کند نمی‌تواند مدارج مربوط به این موضوع را از نظر دور نگه دارد و ناچار است که موارد مربوط به این موضوع را رعایت کند و در صورت رعایت آن یکی از مواردی که در غایت این امر مطرح می‌شود بحث محاربین و کسانی است که از حوزه موادمخدر برای اقدامات مخرب استفاده می‌کنند و نمی‌توان از آنها چشم‌پوشی کرد. سوادکوهی در پایان تاکید کرد: بنده معتقدم ریاست قوه قضاییه با دقت و درایت و از حوزه دقیق در موضوع مجازات قاچاقچیان موادمخدر ورود پیدا کرده و به این موضوع توجه داشته است.»^۹

✓ **رئیس کل دادگستری استان کرمانشاه:** «موضوع برخورد با قاچاقچیان مواد مخدر که به صورت عمده دست به قاچاق مواد مخدر می‌زنند و جوانان کشور را به انحراف و تباهی سوق می‌دهند و به عنوان سوداگران مرگ شناخته می‌شوند، بسیار مهم و جدی است.

وی گفت: اگر همین مجازات‌های اعدام و بازدارنده نبود اکنون وضعیت جامعه ما خیلی اسفناک می‌شد. رئیس کل دادگستری استان کرمانشاه تصریح کرد: قطعاً اگر مجازات اعدام قاچاقچیان که در خیلی از کشورهای دیگر مثل چین نیز وجود دارد، اعمال نمی‌شد اکنون جامعه دچار وضعیت بسیار بدی بود. عدالت خواه ادامه داد: متأسفانه کشور ما علاوه بر هدف بودن به عنوان مقصد مواد مخدر، محل ترانزیت برای انتقال مواد مخدر به مقصد کشورهای اروپایی هم است. در حال حاضر کشورهای اروپایی مدیون جمهوری اسلامی ایران هستند که در اینجا نیروهای خود را به عنوان سپر قرار داده اند و با قاچاقچیان مواد مخدر مبارزه می‌کنند و دنیا هم باید در مبارزه با قاچاق مواد مخدر کمک کند. بنابراین اگر این مجازات‌ها حذف شود وضعیت ما در موضوع مواد مخدر خیلی اسفناک خواهد شد. وی افزود: باید برای قاچاقچیان عمده این مجازات را داشته باشیم و علاوه بر آن باید مجازات‌های جایگزین را هم شناسایی کرده و از آن بهره ببریم.

این مقام قضایی عنوان کرد: چه بسا نیاز داشته باشیم مجازات‌های سختی غیر از اعدام اعمال کنیم. قانون‌گذار باید مجازات‌های سخت دیگری را هم برای قاچاقچیان مواد مخدر در نظر بگیرد. یعنی نوع زندان افراد قاچاقچی با افراد دیگری که مثلاً یک نزاع ساده داشته اند باید متفاوت باشد.

رئیس کل دادگستری استان کرمانشاه بیان کرد: باید نوع حبس و مجازات‌های حبس قاچاقچیان مواد مخدر با افراد دیگر متفاوت باشد. قانونگذار باید به سمتی برود که مجازات‌های حبس توأم با اشتغال و کار را برای این قاچاقچیان در نظر بگیرد. مجازات‌هایی سخت و شدید که هزینه‌های ارتکاب اینگونه جرائم را سنگین کند.

وی افزود: نباید قاچاقچی این تصویر را به ذهن خود راه دهد که مواد مخدری را قاچاق می‌کند و نهایتاً چند سالی را در زندان به راحتی سپری کرده و بعد از آن آزاد می‌شود.

عدالت خواه تاکید کرد: لذا باید با این افراد بسیار سخت برخورد کرد و در همان زندان‌هایی که حضور دارند با برنامه ریزی دقیق مشغول به کار شده و از درآمد همان اشتغال هزینه‌های خانواده‌های آنان را تامین کرد.

وی توضیح داد: زندان سخت توأم با کار در مکان‌های سخت راه حلی است که باید به آن توجه کرد و افراد قاچاقچی مواد مخدر بدانند که اگر مستحق اعدام نباشند مجازات طولانی مدت حبس همراه با کار برای آنها وجود دارد، باید با این افراد سخت برخورد کرد.»^{۱۰}

✓ **رئیس قوه قضاییه:** «قاچاقچیان مواد مخدر سوداگران مرگ هستند؛ اینها چه مقدار خانواده‌ها را به خاک سیاه نشانده‌اند؟ چه مقدار جوانان با نبوغ و با استعدادهای درخشان را نابود کردند؟ باید با اینها برخورد جدی شود. دادسرا باید به استقرار امنیت در همه وجوه کمک کند. در رابطه با برخورد با قاچاقچیان مواد مخدر گاهی در گوشه و کنار گفته می‌شود که سیاست دستگاه قضا حذف اعدام است. این حرف درست نیست.

آیت‌الله آملی لاریجانی افزود: ما البته می‌گوییم قوانین مربوط به قاچاق مواد مخدر وحی مُنزل نیست؛ اما اینکه برخی می‌گویند اعدام‌ها هیچ فایده‌ای نداشته، حرف کاملاً غلطی است؛ بدلیل اینکه اگر سختگیری‌های قوه قضاییه و کمک نیروی انتظامی نبود، به وضع بسیار بدتری مبتلا بودیم و آنوقت مواد مخدر را در عطاری‌ها هم پیدا می‌کردیم.

رئیس قوه قضاییه گفت: ما اعدام‌ها را فی حد ذاته مطلوب نمی‌دانیم؛ منتهی بحث در این است که وقتی در کنار این موضوع ضرر عظیمی که اینها به جامعه وارد می‌کنند و خانواده‌هایی که متلاشی می‌شوند را مورد توجه قرار می‌دهیم، ناچار هستیم برخورد قاطع و سریع و آشکار با مواد مخدر داشته باشیم و از دادستان‌های محترم می‌خواهم در اجرای احکام تعلل نکنند. البته قبول دارم قوانین مربوط به مواد مخدر یکبار دیگر باید بررسی شود و تا جایی که می‌شود به جای اعدام مجازات‌های جایگزین و موثر بیاید؛ ولی به شرط و شروطی و بدانید ما کلاً نمی‌توانیم اعدام را منتفی کنیم.»^{۱۱}

و ده‌ها نظر مختلف دیگر از کارشناسان و دیگر مسئولان.

پس به راحتی نمی‌توان ادعا کرد که مجازات اعدام تأثیری نداشته است بلکه این سخن باید بر اساس تحقیقات میدانی به اثبات برسد.

در دفاع آمده است: «کشورهای دیگر همانطور که مجازات قاچاق مواد مخدر را سنگین کرده‌اند در راستای آن کار علمی نیز صورت گرفت و بین قاچاقچی و معتاد فاصله‌ای را ایجاد کردند اما در ایران از پس از انقلاب که موضوع کاپن مواد حذف شد عملاً معتاد را به قاچاقچیان سپردیم.»

مدافعان محترم عنایت ندارند که امروزه دیگر در هیچ کشوری مواد مخدر به طور کل توسط دولت‌ها خارج از سیستم بهداشتی و درمانی توزیع نمی‌شود و اگر چند کشوری هم ماده‌ای مثل ماری‌جوانا را آن هم تحت شرایطی آزادسازی نموده‌اند، بیشتر جنبه‌های اقتصادی داشته زیرا بنابر برخی گزارشات داده شده با این اقدام ماده مخدر رواج داشته و نه کاهش؛ برای نمونه به برخی گزارشات اشاره می‌شود (هر چند گزارشات خلاف هم مشاهده می‌گردد):

✓ «تجربیات چندین ساله هلند در آزادسازی فروش مواد مخدر سبک در این کشور (حشیش و ماری‌جوانا) و افزایش تبهکاری و جرائم، ناشی از این اقدام، مقامات این کشور اروپایی را وادار به عقب‌نشینی از این تصمیم کرد.»^{۱۲}

✓ «مرکز نظارت و ارزیابی بر فعالیت رستوران و کافی‌شاپ‌های هلند در گزارشی اعلام کرد: با تصویب مجلس از این پس فعالیت کافی‌شاپ‌های عرضه‌کننده مواد مخدر «حشیش» برای گردشگران خارجی ممنوع شد»^{۱۳}

✓ «با وجود مخالفت‌ها، دولت «هلند» فروش مواد مخدر به گردشگران را محدود می‌کند.»^{۱۴}

✓ «دولت هلند برای کاهش مصرف مواد مخدر به ویژه حشیش، قصد دارد طی یک برنامه زمان‌بندی شده، تمامی فروشگاه‌ها و مغازه‌های عرضه حشیش و ماری‌جوانا را تعطیل کند.»^{۱۵}

✓ «نتایج یک تحقیق بین‌المللی نشان داده است که فرانسه بالاترین آمار نوجوانان مصرف‌کننده حشیش را در جهان دارد. این مطالعه آشکار کرد فرانسه، کانادا و ایتالیا بیشترین تعداد نوجوانان ۱۵ ساله‌ای را دارد که حشیش مصرف می‌کنند.»^{۱۶}

✓ «در هلند که پلیس مصرف بدون درگیری مواد غیرقانونی را نادیده می‌گیرد، بنا به گزارش مرکز نظارت بر مواد مخدر و اعتیاد اروپا مصرف و معامله این مواد در حال افزایش بوده است.»^{۱۷}

✓ «لیود جانستون، مولف اصلی این تحقیق، گفت در هشت سال گذشته مصرف ماری‌جوآنا در میان دانشجویان آمریکایی افزایش داشته است. بنا بر این تحقیق، ضعف سیاست‌گذاری درباره سوء مصرف ماری‌جوآنا در سراسر آمریکا از جمله دلایل محتمل تشدید مصرف در میان نوجوانان و جوانانی است که به طور فزاینده‌ای این ماده را غیر مضر می‌پندارند. مصرف ماری‌جوآنا در ایالات کلرادو و واشنگتن قانونی شده است.»^{۱۸}

✓ «بنا به یک تحقیق که توسط دولت آمریکا انجام شده است در حال حاضر حدود ۲۲ میلیون نفر در این کشور ماده مخدر ماری‌جوآنا مصرف می‌کنند که حدود یک سوم از این تعداد علائم اعتیاد به این ماده را دارند. در حال حاضر از هر ۱۰ فرد بالغ آمریکایی یک نفر ماده مخدر ماری‌جوآنا مصرف می‌کند که این میزان نسبت به سال‌های دهه ۲۰۰۰ در این کشور دو برابر شده است.

این افزایش شدید در تعداد مصرف‌کنندگان نشان از تغییر فرهنگ مصرف مواد مخدر در این کشور می‌دهد. مقایسه نتایج یک مطالعه بین سال‌های ۲۰۱۲ و ۲۰۱۳ با نتایج یک مطالعه در سال‌های ۲۰۰۱ و ۲۰۰۲ نشان دهنده افزایش شدید آمار مصرف‌کنندگان این ماده مخدر در میان جمعیت آمریکا دارد به گونه‌ای که شاخص تعداد مصرف‌کنندگان نسبت به جمعیت آمریکا از ۴.۱ درصد به ۹.۵ درصد رسیده است.»^{۱۹}

✓ « "حشیش برای فقرا!" این می‌تواند شعار جدید مدافعان قانونی شدن حشیش در ایالات متحده باشد. تبعات این قوانین جدید، تقریباً بلافاصله ظاهر شده است. یک مطالعه که اطلاعات مربوط به سال‌های ۲۰۱۲-۲۰۱۱ و ۲۰۱۳-۲۰۱۲ را جمع‌آوری کرده است، نشان می‌دهد که در کلرادو مصرف ماهانه حشیش ۲۲ درصد افزایش یافته است. درصد کسانی که روزانه یا تقریباً هر روز دست کم یک بار مصرف می‌کنند هم بالاتر رفته است، علاوه بر آن، شمار تلفات رانندگی ناشی از مصرف حشیش. طبق این مطالعه، شمار کودکانی که به دلیل دسترسی و استعمال تصادفی حشیش یا قرار گرفتن در معرض دود "دست دوم" آن در بیمارستان بستری شده اند هم افزایش معناداری را نشان می‌دهد. اما قانونی کردن و افزایش پذیرش عمومی نسبت به این ماده مخدر، با نسبتی غیرمتناسب، یک گروه را به طور خاص بیش از همه متاثر کرده است: طبقه پایین جامعه.

تحقیقی که "استیون داونپورت" از اندیشکده "زند" و "جاناتان کالکین" از موسسه "کارنگی ملون" انجام داده اند، اشاره دارد که "علی‌رغم کلیشه عامه‌پسندی که درباره مصرف‌کنندگان حشیش در آمریکا وجود دارد، یعنی افراد تحصیل کرده و نسبتاً پردرآمد، بیشتر مصرف‌کنندگانی که به صورت روتین حشیش می‌زنند، از طبقات زیرمتوسط جامعه، چه به لحاظ تحصیلات و چه درآمد، هستند".

جالب این جاست که اعضای طبقات متوسط و بالایی جامعه کسانی هستند که بیشترین تلاش را برای "جرم زدایی" و "قانونی سازی" استعمال حشیش و البته شکستن تابوی فرهنگی حول دود کردن حشیش انجام می‌دهند، ولی خود آن‌ها چندان درگیر این مساله نمی‌شوند. چندان هم تعجب آور نیست. مردان و زنان طبقه متوسط آمریکا که شغل و خانواده دارند، می‌دانند که این چیزی نیست که بتواند به یک "عادت" برای آن‌ها تبدیل شود، چرا که به خوبی آگاهند که عادت به حشیش، قطعاً مخمل وظایف آن‌ها در شغل و رسیدگی به خانواده است.

"سالی ساتل"، روانپزشک و مدرس دانشگاه "پیل"، می‌گوید: "مسخره است که افرادی که بیشترین لابی‌گری را برای آزادی دسترسی به حشیش انجام می‌دهند، خود مصرف‌کننده عمده آن نیستند. بر عکس، مصرف‌کنندگان روزانه یا تقریباً روزانه، افراد کم‌سوادتر و فقیرتر هستند که کنترل کم‌تری بر مصرف خود دارند."

البته شواهدی مبتنی بر آثار مثبت مصرف حشیش در کاهش دردهای مزمن، گرگرفتگی و مبارزه با انواع خاصی از سرطان‌ها و افزایش تاثیر پرتو درمانی سرطان هم درباره حشیش گزارش شده است. مساله این جاست که به همان نسبت، و شاید بیشتر، مثلاً "تریاک" هم برخی آثار اثبات شده مثبت در پزشکی دارد و آسیب مستقیم آن به سلول‌های مغزی هم کم‌تر از حشیش است، ولی هیچ‌گاه هیچ کس مدافع آزادی "مصرف پزشکی" آن در آمریکا نبوده و نیست. شاید عدم امکان کشت و پرورش تریاک به اندازه شاهدانه در خاک آمریکا یکی از دلایل این بی‌رغبتی باشد!

به گفته معاون کلانتر "کایل هولت"، این گلخانه‌ها مانند "ابله" چهره هزاران هکتار از ارتفاعات جنگلی شمال کالیفرنیا را لکه دار کرده اند.

سروان "کری آیرلند"، مسوول تیم گشت اداره مبارزه با مواد مخدر کالیفرنیا، به خبرنگار یواس‌ای تودی گفت که منافع کشت و فرآوری و توزیع حشیش آن قدر بالاست که بسیاری از کشاورزان محلی ترجیح می‌دهند ریسک دستگیری را هم به گردن بگیرند ولی به کشت خود ادامه دهند. به گفته او، هر روز بخش‌های بیشتری از جنگل‌های ملی منطقه به ویژه ناحیه "هامبولت کانتی" توسط بولدوزرها صاف می‌شود و استفاده کشت گران از آب‌های حاوی کودهای شیمیایی غلیظ، به شدت اکوسیستم منطقه و حتی امنیت منابع آبی را تهدید می‌کند.^{۲۰}

✓ «افزایش مصرف مواد افیونی و استعمال بیش از حد آن در ایالت‌های مختلف آمریکا به یک روند تبدیل شده است. بر اساس گزارش واشنگتن‌پست، در واقع این اتفاق پاسخی طبیعی به کاهش روند برخورد با قاچاقچیان مواد مخدر و تصویب قوانین آزادسازی مصرف برخی مواد مخدر همچون ماری‌جوآنا در برخی ایالات این کشور است. طی یک دوره ۶ روزه در اواسط آگوست امسال ۱۷۴ نفر در شهر سین‌سیناتی ایالت اوهایوی آمریکا به دلیل اوردوز ناشی از مصرف ماده مخدر هروئین جان خود را از دست داده‌اند. در اوایل آگوست، ۲۶ نفر از ساکنان شهر "کابل" (Cabell) در ایالت ویرجینیای غربی طی ۴ ساعت به دلیل مشابه به کام مرگ رفته‌اند.

این در حالی است که بر اساس گزارش پلیس آمریکا در فاصله زمانی بین ماه‌های مه و ژوئیه سال ۲۰۱۶ در "لوییویل" (Louisville) بزرگترین شهر ایالت کنتاکی، میزان هروئین و استعمال بیش از حد مواد مخدر ۳ برابر شده است. در حال حاضر، و به گفته مقامات مقامات، کارتل‌ها و پخش‌کننده‌های بزرگ مواد مخدر در حال اضافه کردن آرام بخشی قوی به نام "کارفنتانیل" (Carfentanil) — آرام بخشی که برای فیل‌ها تجویز می‌شود — به هروئین و دیگر مواد مخدر هستند.»

در نهایت توجه به فرازهایی از مکاتبه شماره ۴۸۵۱/م مورخ ۱۳۵۲/۱۲/۹ پرفسور انوشیروان پویان وزیر وقت بهداشتی به دربار؛ بعد از پنج سال از اجرای قانون تجدید کشت خشخاش مصوب ۱۳۴۷ و در زمینه نتایج توزیع سهمیه تریاک (کوپن) خالی از فایده نیست:

«نتایج امر از نظر مسئله اعتیاد در ایران:

۱- چون اعتیاد صورت رسمی و قانونی پیدا نموده بنابر این قبح اجتماعی آن تدریجاً از بین رفته و اگر در گذشته کسانی پنهانی تریاک می‌کشیدند امروز در محافل و مهمانی‌ها و پارتی‌ها دختران و پسران بطور علنی از استعمال آن ابا نداشته و موجب ترغیب دیگران به استعمال تریاک می‌شوند و این خود عاملی در رواج اعتیاد و خطری برای نسل جوان و آینده کشور است.

۲- تمایل معتادین به ترک اعتیاد بسیار کم شده و تعداد داوطلبان ترک اعتیاد تقلیل فاحش یافته...

۳- اعتیاد به تریاک که مخصوص پیران بود بین جوانان نیز رسوخ یافته ...

۴- چون خاصیت مواد مخدر آن است که معتاد نمی‌تواند روی یک مقدار استعمال معین توقف نماید معتادینی که در گذشته به علت گرانی و تضییقات ناگزیر بودند به مقدار کمی تریاک بسازند اکنون عده کثیری از آنها هم سهمیه را گرفته و هم بازار قاچاق را به قوت خود باقی نگاه داشته‌اند و به هر مقدار که بخواهند مصرف می‌نمایند.

۵- موضوع شیره‌کشی و شیره‌کش خانه‌داری که چند سال بود خاتمه یافته بود با توجه به آنکه تنها ۱۵۰ تن فروشی رسمی و قانونی سالانه تریاک حدود ۵۰ تن سوخته می‌دهد مجدداً به نحوی شدید به وجود آمده که گزارش‌های ژاندارمری در این زمینه گواه بر مطلب است.

۶- چون لابراتوار مخفی هرویین‌سازی امکان آن را پیدا کرده‌اند که از تریاک محصول داخلی هم تغذیه شوند و کار آنها از این لحاظ تسهیل گردیده مصرف هرویین و تعداد معتادین بدان رو به افزایش است.....

تأثیر تجدید کشت خشخاش و توزیع تریاک در امر قاچاق:

۷- چون آزمایش‌های لابراتوری استعمال مواد مخدر را نشان می‌دهد نه اعتیاد (استعمال مستمر) را بنابراین کافیسیت شخص یک شب تریاک بکشد و یا چند قرص مسکن محتوی ماده مخدر بخورد و صبح نتیجه آزمایش لابراتواری او مثبت باشد و کارت سهمیه دریافت نماید و چون خود معتاد نیست تریاک دریافتی را با قیمت گرانتر در اختیار دیگران اعم از قاچاقچی یا غیر آن بگذارد و یا در منزل خود مرکزی برای استعمال تریاک به وجود بیاورد. به دین طریق نوع جدیدی از قاچاق به وجود آمده که از مجازات هم مصون است.

پیشنهادات:

- ۱- منحصرأ به معتادینی که در حال حاضر در سنین ۶۰ سال به بالا می‌باشند سهمیه تریاک داد نه کسانی که در آینده به ۶۰ سالگی می‌رسند.
- ۲- به معتادین زیر ۶۰ سال که تاکنون کارت سهمیه گرفته‌اند در موقع تجدید کارت کوتاه مدت داده و حداکثر ۶ ماه دیگر مهلت داده شود تا تدریجاً سهمیه آنها قطع گردد.
- ۳- معتادین جوان که برای اولین بار مراجعه می‌نمایند تشویق به درمان شده و تسهیلات درمانی برای آنها فراهم گردد و در صورت عدم تمایل آنان به درمان کارت سهمیه یک ماهه به آنها داده شود و تدریجاً در ۲-۳ ماه سهمیه آنها قطع گردد.
- ۴- تدابیر لازم اتخاذ گردد که از سهمیه دولتی و کارت صادره سوء استفاده نشود.
- ۵- چون بالاخره روزی برنامه توزیع تریاک باید پایان پذیرد به جای آن که در آن روز آن دست به این اقدام زده شود از هم اکنون مدتی برای اجرای این برنامه تعیین گردد که هر قدر هم این مدت طولانی باشد باز بتوان تدریجی و به آهستگی اقدام نمود.
- ۶- با در نظر گرفتن مراتب فوق و با توجه به سایر جهات اعم از مسائل بین‌المللی و دیگر مسائل در صورت صدور اوامر مطاع مبارک ملوکانه مبنی بر بررسی کلیه جوانب امر، شاید مصلحت باشد به جای کشت که هم گران تمام می‌شود و هم کنترل آن اصولاً کار دشواری است تریاک مورد احتیاج از خارج وارد شود که بنا به اظهار کارشناسان این وزارت ۴-۵ برابر ارزانتر از محصول داخلی است و کنترل آن هم آسانتر است و به کشت خشخاش داخلی خاتمه داده شود.^{۲۱}

فارغ از موضوعات و گزارشات مزبور؛ آنچه در منابع علمی مورد توجه است «کنترل قانونی مصرف مواد مخدر و روان گردان در قالب برنامه‌های بهداشتی و درمانی برای افراد نیازمند است» که این رویکرد بخصوص در بندهای (۵)، (۶) و (۹) سیاست‌های کلی نظام در زمینه مبارزه با مواد مخدر^{۲۲} و یا ماده‌ی ۴۱ الحاقی مصوب ۱۳۷۶ و تبصره الحاقی مصوب ۱۳۸۹ - همان متن نظریه تفسیری مورخ ۱۳۸۳ ماده‌ی ۴۱ - به قانون مبارزه با مواد مخدر^{۲۳} و در نهایت مواد ۱۵ و ۱۶ قانون مزبور (اصلاحی ۱۳۸۹) قانون مبارزه با مواد مخدر^{۲۴} حکایت بر این امر بخصوص رویکرد کاهش آسیب دارد.

با این اوصاف چرا نظام متهم به اقدامات غیرعلمی می‌شود؟ با ملاحظه مستندات مزبور؛ لاقلاً در موضوع سیاست-گذاری و تقنینی این اتهام وارد نیست. اگر اشکالی هست، در حوزه اجرا باید جستجو شود؛ پس نمایندگان محترم مجلس پاسخ‌گو باشند که در باب نظارت بر حسن اجرای قوانین چه اقدامی داشته‌اند؟

در دفاع آمده است: «برای تدوین این طرح اقدامات تحقیقاتی گسترده‌ای صورت گرفته البته باید در رابطه با اظهارات افراد بگویم که این طرح به معنای حذف اعدام قاچاقچیان مواد مخدر نیست و ما با تدوین این طرح به دنبال تشویق قاچاقچیان نیستیم بلکه به دنبال تشدید مبارزه با قاچاق سازمان یافته مواد مخدر و افرادی که به صورت سازمان یافته و مسلحانه فعالیت می‌کنند، هستیم.»

در این خصوص با توجه به مطالب قسمت "نقد متن طرح" به این نتیجه خواهیم رسید که آیا این طرح به دنبال تشدید مبارزه با قاچاق سازمان یافته است یا خیر؟

در نهایت در دفاع آمده است: «در شرایط کنونی حدود ۵ هزار نفر در نوبت اعدام قرار دارند که ۹۰ درصد آنها برای اولین بار حامل مواد مخدر بودند که سن این افراد بین ۲۰ تا ۳۰ سال است از طرفی دیگر ما نیز معتقد هستیم که مرتکبان جرایم مواد مخدر مفسد فی الارض هستند اما کسانی که سردسته این قاچاقچیان بوده باید اعدام شود.»

با توجه به اینکه بر اساس قانون جاری برای بار اول خرید، نگهداری، مخفی یا حمل هر مقدار مواد موضوع ماده (۴)^{۲۵} چنانچه میزان آن بیش از بیست کیلوگرم و برای مصرف داخل و جرم به صورت زنجیره ای نباشد^{۲۶} - تبصره‌ی ماده (۵) و تبصره‌ی ماده (۴) قانون - یا اینکه حمل میزان مواد موضوع ماده (۸)^{۲۷} بیش از صد گرم نباشد با مجازات اعدام مواجه نخواهد بود و اینکه بنابر آمار اولین کشفیات کشور مربوط به تریاک است؛ طرح این مطلب که ۹۰ درصد اعدامی‌های فعلی

برای حمل بار اول مواد مخدر بوده‌اند جای تأمل دارد که چه بررسی و یا تحقیقی این نتیجه را داشته است؟ به ویژه اینکه ادعا شده است سن این افراد هم بین بیست تا سی سال است، آیا باز مغالطه در بحث به نظر نمی‌رسد؟

در پایان، بیان مطالب این قسمت برای اینکه اصلاً قانون نیازمند اصلاح نیست، نبوده بلکه اگر بنا باشد اصلاحی نیز صورت بگیرد، بایستی متکی بر دلایل مستدل و متقن و مطابق شرایط کشور باشد.

نقد متن طرح پیشنهادی

طرح پیشنهاد در قالب یک ماده الحاقی شامل چهار بند (الف)، (ب)، (پ)، (ت) و یک تبصره به قانون مبارزه با مواد مخدر مصوب ۱۳۶۷ با اصلاحات و الحاقات بعدی ارائه شده است.

۱- در صدر متن ماده‌ی پیشنهادی گفته شده مرتکبین جرایم «مواد مخدر»؛ «مواد روان گردان» در اسناد بین‌المللی و مقررات داخلی از «مواد مخدر» مجزا و دارای طبقه‌بندی مختص به خود هستند.

در تبصره‌ی (۱) ماده‌ی (۱) قانون مبارزه با مواد مخدر مصوب ۱۳۶۷ با اصلاحات و الحاقات بعدی آن آمده است: «منظور از مواد مخدر در این قانون، کلیه موادی است که در تصویب‌نامه راجع به فهرست مواد مخدر مصوب ۱۳۳۸ و اصلاحات بعدی آن احصاء یا توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به‌عنوان مخدر شناخته و اعلام می‌گردد.» و در تبصره‌ی (۲) همین ماده آمده است: «تبصره ۲ (الحاقی ۱۳۸۹/۵/۹) - رسیدگی به جرایم مواد روان گردان‌های صنعتی غیردارویی تابع مقررات رسیدگی به جرایم مواد مخدر می‌باشد.» و در تبصره‌ی الحاقی ۱۳۸۹ ماده‌ی (۴۵) همین قانون نیز آمده است: «فهرست مواد مخدر و روان گردان‌های مورد نظر این قانون افزون بر مواد مندرج در این قانون در قالب طرح یا لایحه در مجلس شورای اسلامی به تصویب خواهد رسید.» و همچنین در سایر مواد این قانون بخصوص مواد (۴) و (۸) همین رویکرد که تفکیک بین مواد مخدر و مواد روان گردان با توجه به منابع علمی مورد توجه قرار گرفته است. توجه شود در سال ۱۳۵۴ قانون مربوط به مواد روان گردان - پسیکو تروپ - در مجلس به تصویب رسیده است و...

در زمینه اسناد بین‌المللی رجوع شود به کنوانسیون راجع به مواد مخدر مصوب ۱۹۶۱ و کنوانسیون راجع به مواد روان گردان مصوب ۱۹۷۱ و کنوانسیون مبارزه با قاچاق مواد مخدر و روان گردان مصوب ۱۹۸۸.

حال اگر موضوع جرم مرتکبین «مواد روان گردان یا پیش‌سازهای مواد مخدر و روان گردان» باشد، چه حکمی دارند؟ آیا همان مجازات اعدام و حبس ابد سابق مورد نظر است؟

۲- در صدر ماده‌ی پیشنهادی آمده است: «مرتکبین جرائم مرتبط با مواد مخدر در موارد ذیل مفسد فی الارض محسوب شده و...» عقوبت (مجازات) افساد فی الارض در فقه چهار مورد است: ۱- کشته شدن، ۲- به صلیب کشیدن، ۳- قطع دست و پایشان به خلاف یا ۴- تبعید؛ حال مقصود کدام مجازات است؟ در ماده‌ی ۲۸۶ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲^{۲۸} در باب «افساد فی الارض» مجازات اعدام مقرر گردیده است، آیا در جرایم موضوع قانون مبارزه با مواد مخدر و روان گردان و پیش‌سازهای آنها، ارجاع به آن ماده مورد نظر می‌باشد؟ در صورت مثبت بودن پاسخ، آیا تبصره‌ی ماده ۲۸۶ - تبصره - هرگاه دادگاه از مجموع ادله و شواهد قصد اخلال گسترده در نظم عمومی، ایجاد ناامنی، ایراد خسارت عمده و یا اشاعه فساد یا فحشا در حد وسیع و یا علم به مؤثر بودن اقدامات انجام شده را احراز نکند و جرم ارتكابی مشمول مجازات قانونی دیگری نباشد، با توجه به میزان نتایج زیانبار جرم، مرتکب به حبس تعزیری درجه پنج یا شش محکوم می‌شود.

نیز در موضوع مد نظر است؟

۳- با عنایت به صدر متن پیشنهادی مجازات "حبس ابد" به طور مطلق از قانون حذف شده است. این موضوع بر خلاف عبارت مندرج در مقدمه طرح به شرح «... تغییر حکم اعدام به حبس ابد به جز موارد مسلحانه پیشنهاد می‌گردد. ...» است.

۴- در صدر ماده‌ی مورد نظر، بطور کل پیشنهاد شده که «اعدام و حبس ابد به بیش از بیست و پنج سال تا سی سال حبس درجه یک» تغییر یابد، چنین حکمی و با در نظر گرفتن بند (پ) مورد پیشنهاد در طرح «مواردی که مرتکب سابقه محکومیت به اعدام یا ده سال حبس و بیش از آن یا گذراندن حداقل پنج سال حبس به علت ارتکاب جرایم موضوع قانون مواد مخدر را داشته باشد.» می‌تواند در مواردی از قانون فعلی هم شدیدتر بوده و باعث افزایش موارد اعدام شود، برای نمونه:

۴-۱- اگر میزان مواد^{۳۹}، اعمال مجرمانه موضوع ماده‌ی (۴)^{۳۰}، حدود سه کیلو و پانصد گرم باشد بر اساس بند (۳) قانون فعلی^{۳۱} تا پانصد گرم تا پنج کیلوگرم، از پنجاه میلیون ریال تا دویست میلیون ریال جریمه نقدی و پنجاه تا هفتاد و چهار ضربه شلاق و سه تا پانزده سال حبس، با رعایت تناسب، مجازات حبس قانونی ۱۰ سال و ۵ ماه است و در صورت تکرار بعدی بر اساس ماده‌ی (۶) قانون فعلی^{۳۱} با رعایت میزان مواد، مجازات ۱/۵ برابر جرم جدید از بندهای (۱) یا (۲) یا (۳) تعیین خواهد شد در حالی که با پیشنهاد ارائه شده در صورت تکرار با هر میزان مواد، به اعدام محکوم خواهد شد!!!

۴-۲- اگر موضوع اعمال مجرمانه ماده‌ی (۵)^{۳۲} مقدار بیست کیلو گرم باشد بر اساس بند (۴) قانون فعلی (۱۳۸۹/۵/۹) بیش از پنج کیلوگرم تا بیست کیلوگرم، شصت تا دویست میلیون ریال جریمه نقدی و پنجاه تا هفتاد و چهار ضربه شلاق و پنج تا ده سال حبس و در صورت تکرار برای بار دوم علاوه بر مجازات‌های مذکور، به جای جریمه مصادره اموال ناشی از همان جرم، و برای بار سوم اعدام و مصادره اموال ناشی از همان جرم) چنانچه برای بار اول باشد با رعایت تناسب، مجازات حبس قانونی ده سال است و در صورت تکرار همین بند برای بار دوم علاوه بر مجازات‌های مذکور، به جای جریمه مصادره اموال ناشی از همان جرم، و برای بار سوم اعدام و مصادره اموال ناشی از همان جرم محکوم خواهد شد در حالی که با پیشنهاد ارائه شده در صورت تکرار با هر میزان مواد به اعدام محکوم خواهد شد!!!

۴-۳- اگر موضوع اعمال مجرمانه ماده‌ی (۵)^{۳۳} بیست کیلوگرم تا یکصد کیلوگرم باشد بر اساس بند (۵) ماده‌ی مزبور از قانون فعلی (علاوه بر مجازات مقرر در بند ۴ به ازای هر کیلوگرم دو میلیون ریال به مجازات جزای نقدی مرتکب اضافه می‌گردد و در صورت تکرار اعدام و مصادره اموال ناشی از همان جرم)، مجازات مرتکب علاوه بر مجازات مقرر در بند (۴) ماده‌ی (۵) که حداکثر ده سال حبس با رعایت تناسب است، به ازای هر کیلوگرم دو میلیون ریال به مجازات جزای نقدی مرتکب اضافه می‌گردد و در صورت تکرار همین بند به اعدام و مصادره اموال ناشی از همان جرم محکوم خواهد شد؛ در حالی که بر اساس پیشنهاد مطرح شده در صورت تکرار با هر میزان مواد (حتی تا پنجاه گرم موضوع بند یک این ماده) به اعدام محکوم خواهد شد!!!

۴-۴- چنانچه موضوع اعمال مجرمانه مندرج در ماده‌ی (۸) قانون فعلی^{۳۴} مقدار (۴) گرم باشد با رعایت تناسب، مجازات مرتکب بر اساس بند (۳) ماده‌ی مزبور (۳ - بیش از یک گرم تا چهار گرم، از هشت میلیون تا بیست میلیون ریال جریمه نقدی و دو تا پنج سال حبس و سی تا هفتاد ضربه شلاق.) پنج سال حبس است و در

صورت تکرار مجازات قانونی بر اساس ماده (۹) قانون فعلی^{۳۵} تعیین می‌شود با فرض تحمل پنج سال حبس با پیشنهاد مطرح شده در صورت تکرار با هر میزان مواد-حتی پنج سانتی گرم موضوع بند یک این ماده (۸)- به اعدام محکوم خواهد شد!!! همچنین است در رابطه با بندهای (۴)^{۳۶} و (۵)^{۳۷}!!!

در خصوص موارد ذکر شده عنایت به این نکات زیر حائز اهمیت است:

- توجه به موارد خُرده‌پاها که بر اساس تکرار به موجب مواد (۶) و (۹) در گذشته مجازات آنها تشدید و به ده سال حبس محکوم یا پنج سال حبس تحمل کرده‌اند. برای نمونه :

✓ چنانچه فردی در بار اول تا پنجاه گرم مواد موضوع ماده (۴)^{۳۸} را وارد و یا به هر طریقی صادر یا ارسال نموده یا مبادرت به تولید، ساخت، توزیع یا فروش کرده یا در معرض فروش قرار داده باشد، با رعایت تناسب بر اساس بند (۱) ماده (۴) قانون فعلی، مجازات وی تا چهار میلیون ریال جریمه نقدی و تا پنجاه ضربه شلاق است و در صورت تکرار اعمال مجرمانه این ماده با میزان حدود دو کیلو و سیصد گرم بر اساس بند (۳) همین ماده^{۳۹} و ماده (۶) قانون^{۴۰} مجازات وی برابر با ده سال و سه ماه حبس است و اگر در بار دیگر مرتکب همین اعمال با میزان تا پنجاه گرم شود برابر ماده (۶) مجازات وی دو برابر مجازات بند (۱) خواهد بود ولی در پیشنهاد مطرح شده دیگر مفسد فی الارض (اعدام) است.

✓ چنانچه فردی بار اول تا پنج سانتی گرم تا یک گرم مواد موضوع ماده (۸)^{۴۱} با رعایت تناسب بر اساس بند (۲) همین ماده؛ مجازاتش از دو میلیون تا شش میلیون ریال جریمه نقدی و سی تا هفتاد ضربه شلاق خواهد بود و با فرض تکرار اعمال مجرمانه این ماده با میزان سیزده گرم مواد، مجازات وی با رعایت تناسب بر اساس بند (۴) همین ماده^{۴۲} و ماده (۹) قانون^{۴۳} مجازات وی برابر با ده سال و سه ماه می باشد و اگر در بار بعد مرتکب همین اعمال با میزان تا پنج سانتی گرم شود برابر ماده (۹) مجازات وی دو برابر مجازات بند (۱) همین ماده^{۴۴} با رعایت تناسب خواهد بود ولی در پیشنهاد مطرح شده دیگر مفسد فی الارض (اعدام) است.

✓ و ...

- عنایت باید بشود که در موارد خُرده‌پا حداقل ۳۵ الی ۴۰ درصد تکرار جرم را شاهد هستیم.

۵- با توجه به تغییر مجازات اعدام و حبس ابد به بیش از بیست و پنج سال تا سی سال حبس بنابر پیشنهاد، نگارش موضوع مواد ذیل چگونه خواهد بود؟

۵-۱- "ماده ۱۱ (اصلاحی ۱۳۸۹/۵/۹) - مجازات اعدام به قاقاق موادمفدر یا روان‌گردان‌های صنعتی غیردارویی موضوع این قانون به‌طور مسلمانه اعدام است و مکم اعدام در صورت مصلحت در ممل زندگی مرتکب در ملاءعام اجرا خواهد شد. " این ماده باید اصلاح شود و کلمه «اعدام» به « بیش از بیست و پنج سال تا سی سال حبس » تغییر یابد که در تعارض با بند (الف) پیشنهادی است و اگر مقصود از بند (الف) اصلاح این ماده است بنابر این مستلزم تصریح قانونگذار است و به صراحت بر اصلاح و یا نسخ ماده (۱۱) باید اظهار نظر نماید.

۵-۲- "ماده ۱۸ (المای ۱۳۸۹/۵/۹) - هر کس برای ارتکاب هر یک از جرایم موضوع این قانون، اشفافی را امیر کند یا به قدمت گمارد و یا فعالیت آن‌ها را سازماندهی و یا مدیریت کند و از فعالیت‌های مذکور پشتیبانی مالی یا سرمایه‌گذاری نماید، در

مواردی که مجازات عمل مجرمانه میس ابد باشد به اعدام و مصادره اموال ناشی از ارتکاب این جرم و در سایر موارد به مداخلت مجازات عمل مجرمانه، ممکن می‌شود. مجازات سرکرده یا رییس باند یا شبکه اعدام خواهد بود.

آیا بواقع نظر قانونگذار محترم بر تعدیل مجازات این عوامل اصلی در ارتکاب جرایم مواد مخدر و روان گردان و پیش‌سازهای آنها است؟ مقصود مگر نه آن است که عوامل اصلی به جای افراد خرده‌پا مشمول مجازات اعدام و حبس ابد شوند، با پیشنهاد مطرح شده فرار اول این ماده چه سرانجامی خواهد داشت؟

با عنایت به این ماده اصولاً "بند (ب) پیشنهادی آیا موضوعیت دارد؟ آیا منظور از این بند اصلاح و یا نسخ بخشی از ماده (۱۸) است؟ به عبارت دیگر آیا قانون‌گذار محترم درخواست نسخ تشدید موارد فرار اول را دارد؟

۵-۳- "ماده ۲۱- هرکس متهم موضوع این قانون را که تمت تعقیب یا در مین دستگیری است عالمّاً و عامداً پناه یا فرار دهد و یا در پناه دادن یا فرار دادن او همکاری کند در هر مورد، به یک پنجم تا یک دوم مجازات جرمی که متهم به آن را فرار یا پناه داده است ممکن می‌شود. در مورد میس اید و اعدام مرتکب به ترتیب به چهار تا ده سال میس و ده تا پانزده سال میس و از سی تا هفتاد و چهار ضربه شلاق ممکن می‌شود."

"ماده ۲۲- هرکس متهم موضوع این قانون را پس از دستگیری و نیز ممکن موضوع این قانون را پناه یا فرار دهد و یا در فرار آنها همکاری و مشارکت نماید، به نصف مجازات متهم یا مجرم اصلی ممکن خواهد شد. در مورد میس اید و اعدام، مرتکب به ترتیب به ده سال و بیست سال میس و از سی تا هفتاد و چهار ضربه شلاق ممکن می‌شود."

"ماده ۲۳ (اصلاحی ۱۳۸۹/۵/۹) - هرکس عالمّاً و عامداً به اتمام یا افساء آدله جرم موادمفدر یا روان‌گردان‌های صنعتی غیردرویی اقدام کند به یک‌پنجم تا نصف مجازات متهم اصلی ممکن می‌شود. در مورد میس اید مرتکب به چهار تا ده سال و در مورد اعدام به هشت تا بیست سال میس ممکن می‌شود."

"ماده ۳۸- دادگاه می‌تواند در صورت وجود جهات مُتَّفَقه مجازات‌های تعزیری مقرر در این قانون را تا نصف مداخل مجازات آن جرم تفهیف دهد در صورتی که مجازاتی فاقد مداخل باشد همان مجازات تا نصف تفهیف می‌یابد، میزان تفهیف در امکام میس اید ۱۵ سال خواهد بود و در مورد مجازات اعدام تقاضای عفو و تفهیف مجازات به کمیسیون عفو ارسال خواهد شد."

با حذف حبس ابد از قانون آیا این مواد اصلاح نباید بشود؟

۵-۴- "ماده ۳۵ (الماقی ۱۳۸۹/۵/۹) - هر کس اطفال و نوجوانان کمتر از هجده سال تمام همی شمس و افراد ممبر عقلی را به هر نمو به مصرف و یا به ارتکاب هر یک از جرایم موضوع این قانون وادار کند و یا دیگری را به هر طریق مجبور به مصرف موادمفدر یا روان‌گردان نماید و یا مواد مذکور را جبراً به وی تزریق و یا از طریق دیگری وارد بدن وی نماید به یک و نیم برابر مداخل مجازات قانونی همان جرم و در مورد میس اید و اعدام و مصادره اموال ناشی از ارتکاب این جرم ممکن می‌شود. در صورت سایر جهات از جمله ترغیب، مرتکب به مجازات مباشر جرم ممکن می‌شود."

آیا بواقع قانون‌گذار محترم در صدد تعدیل مجازات مرتکبین موضوع این ماده است؟
با فرض مثبت بودن پاسخ؛ آیا با حذف مجازات حبس ابد و اعدام این ماده نیاز به اصلاح ندارد؟

۶- در بند (الف) پیشنهاد آمده است: «مواردی که مباشر جرم یا حداقل یکی از شرکاء حین ارتکاب سلاح گرم همراه داشته یا سلاح سرد یا گرم کشیده باشد.»

۶-۱- وقتی اطلاق همراه داشتن سلاح گرم در فرار اول آمده است عبارت «یا سلاح ... یا گرم کشیده باشد.» چه مفهومی دارد؟

۶-۲- با عنایت به ماده (۱۱) قانون فعلی «ماده ۱۱ (اصلاحی ۱۳۸۹/۵/۹) - مجازات اعدام به قاپاق موادمفدر یا روان‌گردان‌های صنعتی غیردرویی موضوع این قانون به‌طور مسلمانه اعدام است و مک اعدام در صورت مصلحت در ممل

زندگی مرتکب در ملاءعہ امرا فواہد شد. « اصولاً پیشنهاد بند (الف) چه معنایی دارد؟ زیرا در ماده‌ی (۱۱) چه سلاح گرم و چه سلاح سرد را شامل می‌شود.

۷- در مورد بند(پ) قبلاً توضیحاتی داده شد ولی مجدداً توجه شود که:

۷-۱- بسیاری از خُرده‌پاها دارای تکرار جرم هستند که حداقل ۳۵ الی ۴۰ درصد از مجرمان مواد مخدر و روان‌گردان را شامل می‌شوند. با فرض صد هزار نفر جمعیتی کیفری مواد مخدر و روان‌گردان با معادل ۳۵ تا ۴۰ هزار نفر مواجه هستیم و.....

۷-۲- در متن گفته شده است ، «... ده سال محکومیت و یا گذراندن پنج سال حبس قبلی...»؛ با یک موضوع مجرمانه؛ یک شخص می‌تواند به ده سال محکوم شود و دیگری با اعمال تخفیف به مجازات کمتر و یا اینکه شخصی قبلاً با داشتن به فرض هشت سال حبس پنج سال آنرا تحمل کرده ولی دیگری با همین هشت سال محکومیت حبس کمتری را تحمل کرده است؛ آیا این رویکرد با عدالت سازگار است.

شاید اگر مقرر می‌شد هرکس مرتکب جرمی شده باشد که مجازات قانونی آن ده سال یا پنج سال حبس بوده است، مناسب‌تر و با عدالت سازگارتر بود.

۸- در بند (ت) پیشنهادی اعمال مجرمانه "ساخت یا تولید یا وارد کردن" موضوع ماده‌ی (۸) فقط مورد توجه قرار گرفته با میزانی که مشخص خواهد شد!!!

۸-۱- چرا فقط مواد موضوع ماده‌ی (۸) ؟

۸-۲- به چه میزان و چرا؟ در وضعیت فعلی در بار اول مصادیق ذیل مشمول اعدام است:

۸-۲-۱. تریاک، بنگ، چرس، گراس، شیر، سوخته، تفاله تریاک:

۸-۲-۱.۱. توزیع یا فروش بیش از پنج کیلو گرم - بند(۴) و تبصره‌ی ماده‌ی(۴) قانون -.

۸-۲-۱.۲. وارد کردن، صادر کردن، ارسال، تولید، ساخت، در معرض فروش قرار دادن بیش از بیست کیلو گرم. - تبصره‌ی ماده‌ی(۴) قانون -.

۸-۲-۱.۳. خرید، نگهداری، مخفی یا حمل بیش از ۲۰ کیلوگرم چنانچه برای مصرف داخل و جرم بصورت زنجیره ای باشد. - تبصره ماده ۵ و تبصره ماده ۴ قانون -

۸-۲-۲. هرویین، مرفین، کوکائین، و دیگر مشتقات شیمیایی مرفین و کوکائین و یا لیزرژیک اسید دی اتیل آمید (ال.اس.دی)، متیلین دی اکسی مت آمفتامین (ام.دی.ام. آ یا اکستاسی)، گاما هیدروکسی بوتیریک اسید (جی.اچ.بی)، فلونیترازپام، آمفتامین، مت آمفتامین (شیشه):

۸-۲-۲.۱. وارد کردن به کشور، مبادرت به ساخت، تولید، توزیع، صدور، ارسال، خرید، فروش، در معرض فروش قرار دادن، نگهداری، مخفی یا حمل بیش از صد گرم - تبصره‌ی ماده‌ی(۸) قانون -

۸-۲-۲.۲. توزیع، فروش و یا حمل به قصد توزیع یا فروش در داخل کشور بیش از سی گرم هرویین - بند(۶) و تبصره‌ی ماده‌ی(۸) قانون -

۸-۲-۳. ساخت، خرید، فروش، نگهداری، حمل، ورود، صدور، عرضه و مصرف مواد موضوع ماده(۴۰) - مواد صنعتی و شیمیایی از قبیل انیدرید استیک، اسید اتر اتیلیک، اسید فنیل استیک، کلرور استیل و سایر مواد مندرج در جداول یک و دو ضمیمه به ماده ۱۲ کنوانسیون مبارزه با قاچاق مواد مخدر و داروهای روانگردان مصوب ۱۹۸۸ میلادی و اصلاحات و الحاقات بعدی عالمأ

عامداً به قصد تبدیل یا تولید مواد مخدر و روان گردان صنعتی غیر دارویی: بیش از بیست کیلو گرم برای مصرف داخل و جرم به صورت زنجیره‌ای باشد. - ماده‌ی ۴۰ (الحاقی ۱۳۷۶) و تبصره‌ی ماده‌ی (۵) و تبصره‌ی ماده‌ی (۴) قانون -

۴-۲-۸. اقدام به قاچاق مسلحانه مواد مخدر و روان گردان صنعتی غیر دارویی به هر میزان. - ماده‌ی (۱۱) قانون -

۵-۲-۸. اجیر کردن، به خدمت گرفتن، سازماندهی یا مدیریت فعالیت و از فعالیت‌های مذکور پشتیبانی مالی یا سرمایه‌گذاری کردن، در مواردی که مجازات عمل مجرمانه حبس ابد باشد. - ماده‌ی (۱۸) قانون -

۶-۲-۸. سرکرده یا رئیس باند یا شبکه. - ماده‌ی (۱۸) قانون -

۷-۲-۸. وادار کردن اطفال و نوجوانان کمتر از هجده سال تمام هجری شمسی و افراد محجور عقلی به ارتکاب جرایم مواد مخدر یا روان گردان صنعتی که مجازات مرتکب اصلی حبس ابد باشد. - ماده‌ی (۳۵) قانون -

۸-۲-۸. ترغیب کنندگان و یا سایر جهات بجزء وادار کردن به ارتکاب جرایم در مواردی که مجازات مرتکب اصلی اعدام باشد. - ماده‌ی (۳۵) قانون -

حال پیشنهاد کنندگان محترم چه میزان مواد را در نظر دارند، توجه شود که ملاک آسیب‌رسانی به افراد سالم به خصوص نوجوانان و جوانان بی‌پناه در مواد موضوع ماده‌ی (۸)؛ "گرم" نیست بلکه "میلی گرم" است. در هرویین پنج "سانتی گرم" و در شیشه "یک سوت" - که بنابر برخی منابع مصرف هفت صدم میلی گرم برای سرخوشی کافی است - هر گرم به طور قانونی هزار (۱۰۰۰) سوت است ولی در خرید و فروش شیشه ده (۱۰) سوت را معادل یک (۱) گرم حساب می‌کنند.

برای تریاک یک گندم برابر با ۴۸/۸ میلی گرم و یک نخود برابر با ۱۹۵/۳۱ میلی گرم و یک مثقال برابر با ۴/۶۸ گرم و دیگر مواد ...

عنایت گردد که هر چند تریاک موضوع ماده‌ی (۴) دارای مصارف پزشکی و مشروع است ولی این ماده در واقع قابلیت تبدیل به مواد خطرناک‌تر را دارد و یا حشیش موضوع این ماده مصرف پزشکی خاصی ندارد بلکه آثار مخرب فردی حتی در حد شیشه دارد.

در ماده‌ی (۲۸۶) قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ آمده است: «هرکس به‌طور گسترده، مرتکب جنایت علیه تمامیت جسمانی افراد، جرایم علیه امنیت داخلی یا خارجی کشور، نشر اکاذیب، اخلال در نظام اقتصادی کشور، احراق و تخریب، پخش مواد سمی و میکروبی و خطرناک یا دایرکردن مراکز فساد و فحشا یا معاونت در آنها گردد به‌گونه‌ای که موجب اخلال شدید در نظم عمومی کشور، ناامنی یا ورود خسارت عمده به تمامیت جسمانی افراد یا اموال عمومی و خصوصی، یا سبب اشاعه فساد یا فحشا در حد وسیع گردد مفسد فی‌الارض محسوب و به اعدام محکوم می‌گردد.

تبصره - هرگاه دادگاه از مجموع ادله و شواهد قصد اخلال گسترده در نظم عمومی، ایجاد ناامنی، ایراد خسارت عمده و یا اشاعه فساد یا فحشا در حد وسیع و یا علم به مؤثر بودن اقدامات انجام شده را احراز نکند و جرم ارتكابی مشمول مجازات قانونی دیگری نباشد، با توجه به میزان نتایج زیانبار جرم، مرتکب به حبس تعزیری درجه پنج یا شش محکوم می‌شود.»

هر چند در این ماده معیار مشخصی بخصوص برای کلمات «گسترده»، «عمده» و... تعیین و به خوبی روشن نشده و به نظر به عُرْف بَلَد و آگذاشته شده که این مجمل‌گویی و ابهامات موجب تفاسیر مختلف می‌شود و با اصل "قانونی بودن جرم و مجازات" و قاعده "شفافیت و روشن بودن قانون" بخصوص در قوانین کیفری سازگار نیست.

در هر حال و با توجه به موضوع، با تصویب ماده‌ی (۲۸۶) مزبور در مجلس محترم و تأیید شورای محترم

نگهبان بخصوص از لحاظ شرعی(فقهی) و صحنه بر این که هر کس به طور گسترده مرتکب هر یک از اعمال زیر و حتی معاونت در آنها به گونه‌ای که موجب الف) اخلال در نظم عمومی کشور، ب) ناامنی یا ج) ورود خسارت عمده به تمامیت جسمانی افراد یا د) ورود خسارت عمده به اموال عمومی و هـ) ورود خسارت عمده به اموال خصوصی بشود، مفسد فی الارض شناخته شده و به اعدام محکوم می‌گردد:

- جنایت علیه تمامیت جسمانی افراد،
- جرایم علیه امنیت داخلی کشور،
- جرایم علیه امنیت خارجی کشور،
- نشر اکاذیب،
- اخلال در نظام اقتصادی کشور،
- احراق و تخریب،
- پخش مواد سمی،
- پخش مواد میکروبی،
- پخش مواد خطرناک،
- دایر کردن مراکز فساد و فحشا

ذهن با این پرسش مواجه می‌شود که مواد مخدر و روان گردان و اعمال مجرمانه آن از قبیل هروئین و شیشه که چند صدم میلی گرم آن برای درگیر نمودن یک کودک یا نوجوان یا جوان کافی است، چه میزانش مشمول اخلال در نظم عمومی کشور، ناامنی یا ورود خسارت عمده به تمامیت جسمانی افراد یا ورود خسارت عمده به اموال عمومی و ورود خسارت عمده به اموال خصوصی می‌شود؟

گفته شد که برای آلوده کردن یک کودک یا نوجوان یا جوان کشور لازم نیست به وی یک کیلوگرم هروئین داده شود و یا ... بلکه چند صدم میلی گرم کافی است.

تفاوت قانون مبارزه با مواد مخدر بعد از بیش از یک صد سال قانون گذاری با ماده(۲۸۶) مزبور این است که معیار برای هر نوع ماده مخدر و روان گردان با توجه به میزان تخریب آن قائل و به روشنی و شفاف بیان شده است.

گفته شد که بنابر برخی منابع مصرف هفت صدم گرم شیشه برای سرخوشی یک فرد کافی است.

مصرف کمتر از پنج سانتی گرم(۱۰ میلی گرم) هروئین برای درگیر نمودن فرد کافی است.

مصرف کمتر از یک نخود تریاک (۱۹۵/۳۱ میلی گرم) برای اثر گذاری بر فرد کافی است.

بیان خسارت و هزینه‌های اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی دیگر جای بحث و تردید ندارد.

نگرانی بیش از ۹۰ درصد مردم از مواد مخدر و روان گردان در زمینه ناامنی کافی است و به علاوه موارد سرقت و گروگان گیری‌ها و کودکان آزاری‌ها و ... ناشی از جرایم مواد مخدر بر کسی پوشیده نیست.

در کشور آلوده شدن کودکان و نوجوانان و جوانان توسط مجرمین مواد مخدر و رواگردان، شرق و غرب و جنوب و شمال ندارد. فارس و کُرد و بلوچ و سیستانی و تُرکمن و لُر و... ندارد، مسلمان و غیر مسلمان و شیعه و سنی ندارد؛ مواد مخدر و روانگردان کیان خانواده‌ها را در هم می‌پیچد، انسان را از انسانیت دور می‌نماید، و...

لذا عُرف بَلَد در آن معنایی ندارد.

۳۰ گرم هروئین یا شیشه و یا به عبارت بهتر باید گفت ۱۰۰ گرم موضوع قانون فعلی و یا ۵ کیلو تریاک یا بهتر از گفته شود بیست کیلوگرم موضوع قانون فعلی، هر گرم آن در عمل توان آلوده کردن هزاران کودک و نوجوان و جوان پاک این کشور را دارد.

۸-۳- چرا توزیع کنندگان و چرا فروشندگان مشمول نباشند؟

۸-۴- در این بند آمده است «ساخت یا تولید یا وارد کردن مواد موضوع ماده هشت این قانون به کشور...» منظور چیست؟ اگر قید به کشور برای وارد کردن مواد می‌باشد مناسب است تا عبارت اصلاح شود به «وارد کردن به کشور یا ساخت یا تولید مواد موضوع ماده (۸) این قانون...».

۹- یکی از اشکالاتی که به ماده‌ی (۲) قانون فعلی وارد می‌شود، عدم تناسب بین بند (۳) و (۴) در مجازات است؛ هر چند با پیشنهاد مطرح شده تا حدودی این تناسب متعادل تر خواهد شد ولی آیا مناسب است؟

«ماده ۲ (اصلاحی ۱۳۸۹/۵/۹) - هرکس مبادرت به کشت فشفاش یا کوا کند و یا برای تولید مواد مخدر یا روان‌گردان‌های صنعتی غیردروبی به کشت شاهدانه، پیردازد علاوه بر اتمام کشت بر مسب میزان کشت به شرح زیر مجازات فواید شد:

۱- بار اول، ده تا صد میلیون ریال جریمه نقدی.

۲- بار دوم، ۵۰ تا ۵۰۰ میلیون ریال جریمه نقدی و سی تا هفتاد ضربه شلاق.

۳- بار سوم، صد میلیون تا یک میلیارد ریال جریمه نقدی و یک تا هفتاد ضربه شلاق و دو تا پنج سال حبس.

۴- بار چهارم، اعدام.

تبصره - هرگاه ثابت شود کشت فشفاش یا کوا یا شاهدانه به دستور مالک و یا مستأجر ملک و یا قائم‌مقام قانونی آن‌ها صورت گرفته است، شفص دستوردهنده که سبب بوده است به شرط آن‌که اقوی از مباشر باشد، به مجازات‌های مقرر در این ماده محکوم می‌شود و مباشر که متصدی کشت بوده است، به ۱۰ تا ۳۰ میلیون ریال جریمه نقدی و پانزده تا چهل ضربه شلاق محکوم خواهد شد.»

همان اشکال قبلی با فرض تغییر اعدام به «بیش از بیست و پنج سال تا سی سال حبس درجه یک» باقی است.

۱۰- در بند (۶) - بیش از یکصد کیلوگرم، علاوه بر مجازات جریمه نقدی و شلاق مقرر در بندهای ۴ و ۵ حبس ابد و در صورت تکرار اعدام و مصادره اموال ناشی از همان جرم. - ماده‌ی (۵) قانون فعلی حبس ابد یک مرحله قبل از اعدام است با حذف حبس ابد و اعدام مجازات، در مصداق تکرار همسان با عمل قبل خواهد بود، آیا این موضوع مورد نظر است و یا شمول بند (پ) پیشنهادی؟

۱۱- عبارت «این قانون شامل دارندگان محکومیت قطعی فعلی نیز می‌شود» آیا مقصود حتی در موارد تشدید است؟ عدم تصریح چگونگی موجب ابهام است و تسری به قبل در موارد تشدید خلاف قاعده «قبح عقاب بلا بیان» و «اصل عطف بماسبق نشدن قوانین» بخصوص در زمینه امور کیفری است.

اصولاً با توجه به ماده‌ی (۱۰) قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ که مقرر می‌دارد: «ماده ۱۰ - در مقررات و نظامات دولتی مجازات و اقدام تأمینی و تربیتی باید به موجب قانونی باشد که قبل از وقوع جرم مقرر شده است و مرتکب هیچ رفتاری اعم از فعل یا ترک فعل را نمی‌توان به موجب قانون مؤخر به مجازات یا اقدامات تأمینی و تربیتی محکوم کرد لکن پیمانچه پس از وقوع جرم، قانونی مبنی بر تفتیف یا عدم اجرای مجازات یا اقدام تأمینی و تربیتی یا از جهاتی مساعدتر به مال مرتکب وضع شود نسبت به جرایم سابق بر وضع آن قانون تا صدور حکم قطعی، مؤثر است. هرگاه به موجب قانون سابق، حکم قطعی لازم‌الاجراء صادر شده باشد به

- ۳- در گفت و گو با خبرنگار سرویس اجتماعی خبرگزاری خانه ملت، دوشنبه ۲۴ آبان ۱۳۹۵
- ۴- به گزارش خبرنگار گروه حقوقی و قضایی خبرگزاری میزان، ۲ آبان ۱۳۹۵، کد خبر ۲۳۵۸۰۰
- ۵- در گفت و گو با خبرنگار گروه حقوقی و قضایی خبرگزاری میزان، ۲۴ مهر ۱۳۹۵، کد خبر ۲۳۰۹۶۰
- ۶- در گفت و گو با خبرنگار گروه سیاسی خبرگزاری میزان، ۱۶ مهر ۱۳۹۵، کد خبر ۲۲۹۰۳۵
- ۷- در گفت و گو با خبرنگار گروه حقوقی و قضایی خبرگزاری میزان، کد خبر ۲۲۹۰۰۴
- ۸- در گفت و گو با خبرنگار گروه حقوقی و قضایی خبرگزاری میزان ۱۳ مهر ۱۳۹۵، کد خبر ۲۲۸۰۰۴
- ۹- در گفت و گو با خبرنگار گروه سیاسی خبرگزاری میزان، ۱۴ مهر ۱۳۹۵، کد خبر ۲۲۸۹۷۵
- ۱۰- خبرگزاری میزان، ۱۴ مهر ۱۳۹۵، کد خبر ۲۲۸۵۰۵
- ۱۱- خبرنگار حقوقی و قضایی خبرگزاری میزان، ۸ مهر ۱۳۹۵، کد خبر ۲۲۵۷۱۱
- ۱۲- ایرنا، شنبه ۱۶ آذر ۱۳۸۷
- ۱۳- ایسنا، کد خبر ۱۶۸۷۵-۹۰۰۳-۰، ۲۸ خرداد ۱۳۹۰
- ۱۴- ایسنا، کد خبر ۴۷۹۶-۹۰۰۳-۰، ۷ خرداد ۱۳۹۰
- ۱۵- ایسنا، کد خبر ۲۶۵۹-۰۲۶۵۹-۰، ۵ آذر ۱۳۸۷
- ۱۶- کیهان، ۲۶ اسفند ۱۳۹۴، کد خبر ۷۱۰۱۵
- ۱۷- همشهری، ۱۰ دی ۱۳۸۹، کد مطلب ۱۳۴۲۴۹
- ۱۸- خبرگزاری آریا، شنبه ۶ آذر ۱۳۹۵
- ۱۹- خبرگزاری فارس، گروه اقتصادی، حوزه اقتصاد بین الملل، ۹۴/۰۷/۳۰
- ۲۰- خبرگزاری مشرق، ۴ شهریور ۱۳۹۵ کد خبر ۶۲۲۶۱۹
- ۲۱- بر گرفته از کتاب مواد مخدر به روایت اسناد ساواک، مرکز تحقیقات، آموزش و فن آوری اطلاعات دبیرخانه ستاد مبارزه با مواد مخدر، چاپ اول، بهمن ۱۳۸۳ ص ۱۴۹ الی ۱۴۵
- ۲۲- بند ۵: جرم انگاری مصرف مواد مخدر و روان گردان و پیش سازهای آنها جز در موارد علمی، پزشکی، صنعتی و برنامه های مصوب درمان و کاهش آسیب. بند ۶: ایجاد و گسترش امکانات عمومی تشخیص، درمان، بازتوانی و اتخاذ تدابیر علمی جامع و فراگیر با هدف: ۱- درمان و بازتوانی مصرف کنندگان، ۲- کاهش آسیب ها، ۳- جلوگیری از تغییر الگوی مصرف از مواد کم خطر به مواد پرخطر.
- بند ۹: اتخاذ تدابیر لازم برای حضور و مشارکت جدی مردم و خانواده ها در زمینه های پیشگیری، کاهش آسیب و درمان معتادان.
- ۲۳- ماده ۴۱- ساخت، تولید، خرید، فروش، ارسال، نگهداری، ورود، صدور، مصرف و حمل مواد ممنوع حسب مورد برای مصارف پزشکی، تحقیقاتی و صنعتی با مجوز وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی از شمول این قانون مستثنی است.
- تبصره (الحاقی ۱۳۸۹/۵/۹) - کشت شقایق پاپاور سامنیو فرم الی فرا به درخواست وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تحت نظر وزارت جهاد کشاورزی و با نظارت ستاد مبارزه با مواد مخدر، برای مصارف دارویی و تأمین داروهای جایگزین بلامانع است.
- ۲۴- ماده ۱۵ (اصلاحی ۱۳۸۹/۵/۹)- معتادان مکلفند با مراجعه به مراکز مجاز دولتی، غیردولتی یا خصوصی و یا سازمان های مردم نهاد درمان و کاهش آسیب، اقدام به ترک اعتیاد نمایند. معتادی که با مراجعه به مراکز مذکور نسبت به درمان خود اقدام و گواهی تحت درمان و کاهش آسیب دریافت نماید، چنانچه تجاهر به اعتیاد نماید از تعقیب کیفری معاف می باشد. معتادانی که مبادرت به درمان یا ترک اعتیاد نمایند، مجرمند.
- تبصره (اصلاحی ۱۳۸۹/۵/۹)- مراکز مجاز موضوع این ماده، براساس آیین نامه ای که توسط وزارتخانه های بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و رفاه تأمین اجتماعی ظرف مدت سه ماه پس از تصویب این قانون تهیه و به تصویب ستاد می رسد، تعیین می شود.
- تبصره ۲ (اصلاحی ۱۳۸۹/۵/۹)- وزارت رفاه و تأمین اجتماعی موظف است ضمن تحت پوشش درمان و کاهش آسیب قرار دادن معتادان بی بضاعت، تمام هزینه های ترک اعتیاد را مشمول بیمه های پایه و بستری قرار دهد. دولت مکلف است همه ساله در لایحه بودجه، اعتبارات لازم را پیش بینی و تأمین نماید.
- ماده ۱۶ (اصلاحی ۱۳۸۹/۵/۹)- معتادان به مواد مخدر و روان گردان مذکور در دو ماده (۴) و (۸) فاقد گواهی موضوع ماده (۱۵) و متجاهر به اعتیاد، با دستور مقام قضایی برای مدت یک تا سه ماه در مراکز دولتی و مجاز درمان و کاهش آسیب نگهداری می شوند. تمدید مهلت برای یک دوره سه ماهه دیگر با درخواست مراکز مذکور بلامانع است. با گزارش مراکز مذکور و بنابر نظر مقام قضایی، چنانچه معتاد آماده تداوم درمان طبق ماده (۱۵) این قانون باشد، تداوم درمان وفق ماده مزبور بلامانع می باشد.
- تبصره ۱ (الحاقی ۱۳۸۹/۵/۹)- با درخواست مراکز مذکور و طبق دستور مقام قضایی، معتادان موضوع این ماده مکلف به اجرای تکالیف مراقبت بعد از خروج می باشند که بنابر پیشنهاد دبیرخانه ستاد با همکاری دستگاه های ذی ربط، تهیه و به تصویب رییس قوه قضاییه می رسد.
- تبصره ۲ (الحاقی ۱۳۸۹/۵/۹) - مقام قضایی می تواند برای یک بار با اخذ تأمین مناسب و تعهد به ارائه گواهی موضوع ماده (۱۵) این قانون، نسبت به تعلیق تعقیب به مدت شش ماه اقدام و معتاد را به یکی از مراکز موضوع ماده مزبور معرفی نماید. مراکز مذکور موظفند ماهیانه گزارش روند درمان معتاد را به مقام قضایی یا نماینده وی ارائه نمایند. در صورت تأیید درمان و ترک اعتیاد با صدور قرار موقوفی تعقیب توسط دادستان، پرونده بایگانی و در غیر این صورت طبق مفاد این ماده اقدام می شود. تمدید مهلت موضوع این تبصره با درخواست مراکز ذی ربط برای یک دوره سه ماهه دیگر بلامانع است.
- تبصره ۳ (الحاقی ۱۳۸۹/۵/۹)- متخلف بدون عذر موجه از تکالیف موضوع تبصره (۲) این ماده به حبس از نود و یک روز تا شش ماه محکوم می شود.

- ۲۵- بنگ، چرس، گراس، تریاک، شیر، سوخته، تفاله تریاک و ...
- ۲۶- تبصره ماده (۵) - مرتکبین جرایم فوق چنانچه به صورت زنجیره‌ای عمل کرده باشند و مواد برای مصرف داخل باشد مشمول مجازات‌های ماده ۴ خواهند بود و چنانچه یکی از دو شرط موجود نباشد به مجازات‌های این ماده محکوم می‌گردند.
- تبصره ماده (۴) - تبصره (اصلاحی ۱۳۸۹/۵/۹) - هرگاه محرز شود مرتکبین جرایم موضوع بند ۴ این ماده برای بار اول مرتکب این جرم شده و موفق به توزیع یا فروش آنها هم نشده و مواد، بیست کیلو یا کمتر باشد دادگاه با جمع شروط مذکور آنها را به حبس ابد و هفتاد و چهار ضربه شلاق و مصادره اموال ناشی از همان جرم محکوم می‌نماید. در اوزان بالای بیست کیلوگرم مرتکبین تحت هر شرایطی اعدام می‌شوند.
- ۲۷- هرویین، مرفین، کوکائین، و دیگر مشتقات شیمیایی مرفین و کوکائین و یا لیزرژیک اسید دی اتیل آمید (ال.اس.دی)، متیلن دی اکسی مت‌آمتامین (ام.دی.ام.آ یا اکستاسی)، گاما هیدروکسی بوتیریک اسید (جی.اچ.بی)، فلونیتراپام، آمتامین، مت‌آمتامین (شیشه) و ...
- ۲۸- ماده ۲۸۶ - هرکس به‌طور گسترده، مرتکب جنایت علیه تمامیت جسمانی افراد، جرایم علیه امنیت داخلی یا خارجی کشور، نشر اکاذیب، اختلال در نظام اقتصادی کشور، احراق و تخریب، پخش مواد سمی و میکروبی و خطرناک یا دایرکردن مراکز فساد و فحشا یا معاونت در آنها گردد به‌گونه‌ای که موجب اختلال شدید در نظم عمومی کشور، ناامنی یا ورود خسارت عمده به تمامیت جسمانی افراد یا اموال عمومی و خصوصی، یا سبب اشاعه فساد یا فحشا در حد وسیع گردد مفسد فی‌الارض محسوب و به اعدام محکوم می‌گردد.
- تبصره - هرگاه دادگاه از مجموع ادله و شواهد قصد اختلال گسترده در نظم عمومی، ایجاد ناامنی، ایراد خسارت عمده و یا اشاعه فساد یا فحشا در حد وسیع و یا علم به مؤثر بودن اقدامات انجام شده را احراز نکند و جرم ارتكابی مشمول مجازات قانونی دیگری نباشد، با توجه به میزان نتایج زیانبار جرم، مرتکب به حبس تعزیری درجه پنج یا شش محکوم می‌شود.
- ۲۹- بنگ، چرس، گراس، تریاک، شیر، سوخته، تفاله تریاک یا ...
- ۳۰- ... را به هر نحوی به کشور وارد و یا به هر طریقی صادر یا ارسال نماید یا مبادرت به تولید، ساخت، توزیع یا فروش کند یا در معرض فروش قرار دهد با رعایت تناسب و با توجه به مقدار مواد مذکور به مجازات‌های زیر محکوم می‌شود: ...
- ۳۱- مرتکبین جرایم مذکور در هریک از بندهای ۱، ۲ و ۳ دو ماده ۴ و ۵ در صورت تکرار جرم مذکور در همان بند یا هریک از بندهای دیگر، برای بار دوم به یک برابر و نیم، برای بار سوم به دو برابر و در مرتبه‌های بعد به ترتیب دو و نیم، سه، سه و نیم و ... برابر مجازات جرم جدید محکوم خواهند شد. مجازات شلاق برای بار دوم به بعد، حداکثر هفتاد و چهار ضربه است. چنانچه در نتیجه تکرار جرایم موضوع بندهای مذکور از ماده ۴ میزان مواد به بیش از پنج کیلوگرم برسد مرتکب به مجازات اعدام و مصادره اموال ناشی از همان جرم محکوم می‌شود و چنانچه در نتیجه تکرار جرایم مذکور از دو ماده ۴ و ۵ یا بندهای مذکور در ماده ۵ مواد به بیش از پنج کیلوگرم برسد به دو برابر مجازات بند ۴ از ماده ۵ محکوم خواهد شد.
- ۳۲- هرکس تریاک و دیگر مواد مذکور در ماده ۴ را خرید، نگهداری، مخفی یا حمل کند با رعایت تناسب و با توجه به مقدار مواد و تبصره ذیل همین ماده به مجازات‌های زیر محکوم می‌شود: ...
- ۳۳- هرکس تریاک و دیگر مواد مذکور در ماده ۴ را خرید، نگهداری، مخفی یا حمل کند با رعایت تناسب و با توجه به مقدار مواد (و تبصره ذیل همین ماده به مجازات‌های زیر محکوم می‌شود: ...
- ۳۴- هرکس هرویین، مرفین، کوکائین، و دیگر مشتقات شیمیایی مرفین و کوکائین و یا لیزرژیک اسید دی اتیل آمید (ال.اس.دی)، متیلن دی اکسی مت‌آمتامین (ام.دی.ام.آ یا اکستاسی)، گاما هیدروکسی بوتیریک اسید (جی.اچ.بی)، فلونیتراپام، آمتامین، مت‌آمتامین (شیشه) و یا دیگر موادمخدر یا روان‌گردان‌های صنعتی غیردروایی که فهرست آنها به تصویب مجلس شورای اسلامی می‌رسد را وارد کشور کند و یا مبادرت به ساخت، تولید، توزیع، صدور، ارسال، خرید یا فروش نماید و یا در معرض فروش قرار دهد و یا نگهداری، مخفی یا حمل کند با رعایت تناسب و با توجه به میزان مواد به شرح زیر مجازات خواهد شد: ...
- ۳۵- مجازات‌های مرتکبین جرایم مذکور در بندهای ۱ تا ۵ ماده ۸ برای بار دوم یک برابر و نیم مجازات مذکور در هر بند و برای بار سوم دو برابر میزان مقرر در هر بند خواهد بود. مجازات شلاق برای بار دوم به بعد، حداکثر هفتاد و چهار ضربه می‌باشد. چنانچه در مرتبه چهارم مجموع موادمخدر در اثر تکرار به سی‌گرم برسد مرتکب در حکم مفسد فی‌الارض است و به مجازات اعدام محکوم می‌شود. حکم اعدام در صورت مصلحت در محل زندگی محکوم و در ملاءعام اجرا خواهد شد. چنانچه مجموع موادمخدر در مرتبه چهارم در اثر تکرار به سی‌گرم نرسد مرتکب به چهل تا شصت میلیون ریال جریمه نقدی ده تا پانزده سال حبس و سی تا هفتاد و چهار ضربه شلاق محکوم می‌شود.
- ۳۶- بیش از چهار گرم تا پانزده گرم، از بیست میلیون تا چهل میلیون ریال جریمه نقدی و پنج تا هشت سال حبس و سی تا هفتاد و چهار ضربه شلاق.
- ۳۷- بیش از پانزده گرم تا سی‌گرم، از چهل میلیون تا شصت میلیون ریال جریمه نقدی و ده تا پانزده سال حبس و سی تا هفتاد و چهار ضربه شلاق.
- ۳۸- بنگ، چرس، گراس، تریاک، شیر، سوخته، تفاله تریاک و ...
- ۳۹- بیش از پانصدگرم تا پنج کیلوگرم، از پنجاه میلیون ریال تا دویست میلیون ریال جریمه نقدی و پنجاه تا هفتاد و چهار ضربه شلاق و سه تا پانزده سال حبس.
- ۴۰- مرتکبین جرایم مذکور در هریک از بندهای ۱، ۲ و ۳ دو ماده ۴ و ۵ در صورت تکرار جرم مذکور در همان بند یا هریک از بندهای دیگر، برای بار دوم به یک برابر و نیم، برای بار سوم به دو برابر و در مرتبه‌های بعد به ترتیب دو و نیم، سه، سه و نیم و ... برابر مجازات جرم جدید محکوم خواهند شد.
- ۴۱- هرویین، مرفین، کوکائین، و دیگر مشتقات شیمیایی مرفین و کوکائین و یا لیزرژیک اسید دی اتیل آمید (ال.اس.دی)، متیلن دی اکسی مت‌آمتامین (ام.دی.ام.آ یا اکستاسی)، گاما هیدروکسی بوتیریک اسید (جی.اچ.بی)، فلونیتراپام، آمتامین، مت‌آمتامین (شیشه) و ... را وارد کشور کند و یا مبادرت به ساخت، تولید، توزیع، صدور، ارسال، خرید یا فروش نماید و یا در معرض فروش قرار دهد و یا نگهداری، مخفی یا حمل کند ...
- ۴۲- بیش از چهار گرم تا پانزده گرم، از بیست میلیون تا چهل میلیون ریال جریمه نقدی و پنج تا هشت سال حبس و سی تا هفتاد و چهار ضربه شلاق.
- ۴۳- مجازات‌های مرتکبین جرایم مذکور در بندهای ۱ تا ۵ ماده ۸ برای بار دوم یک برابر و نیم مجازات مذکور در هر بند و برای بار سوم دو برابر میزان مقرر در هر بند خواهد بود مجازات شلاق برای بار دوم به بعد، حداکثر هفتاد و چهار ضربه می‌باشد.

۴۴- تا پنج سانتی‌گرم، از پانصد هزار ریال تا یک میلیون ریال جریمه نقدی و بیست تا پنجاه ضربه شلاق.